26.6.14

Mysore Narayan.

Asst Surgeon Kirkcaldy

I have to write a few lines before I leave you. I have taken a certificate from Dr Desmond M.D. and I am going to take a certificate from an European Physician who is an Major Surgeon Kirkee Hospital and one from the Cantonment Magistrate and I mean to apply to the Collector both for Legality certificate and Identity Certificate in which I suppose I will be successful. Then I mean to start after Christmas for Kashmir

(1) Akkalkot (2) Bhor (3) Jahagir Phaltan (4) Ichalkaranji (5) Jath (6) Kurundwad (7) Ramdurga (8) Jamkhindi (9) Kurdwadi (10) Baroda (11) Indore (12) Mysore (13) Miraja (14) Sangli (15) Sandur Sawadi (16) Sawantwadi (17) Devgad Baja (18) Dewas (19) Phaltan (20) Sawanur (21) Kolhapur and so on. I will try with these although not all Some of them at least will help me I am sure besides these all these pleaders of Bombay Barristers. Vaishnavas, Nalu, Chitpawans. Sarvajanik Sabha etc etc - I will try my best. I mean to close my dispensary in the month of September for all this work.

Now I want a list of some things from you B
what sort of shirts should have?
Any more woolen, Cream, Colour
shirts with Starching collars & cuffs Cream-
How many Collars Stiff or Soft
what size hat
Or should I buy the Clothes over there & get
them here only-
Boots & Shoes what sort & colour-
Well I've got Drawers. I know you have written
it in your letter. but I think that is
insufficient
I mean to have Leave sometime
Xmas & December. However
I now have to tell me anything more. You tell
me in your letter & then I receive it - as you
remember? I will write you again & begin my
[illegible] progress with my undertakings -
I am not making any Headway of my despairing
I am Keeping Doing well here Keeping my
health
Yours affly
Ernest

પત્ર નં. 27. ફ્રોમ: શ્રીરામ શ્રવણ 26-6-16.
શુક્રવાર

પ્રિય રાજ કુમાર, કેમ છે તારી તબિયત? બાપાજીને
પૂછજે કાલે
314 પોસ્ટથી પત્રોમાં તું જે બોલ્યા કરતો હતો એ

આપણે ત્યાં કારકિર્દીના નિર્ણય પણ
ઘરમાં જ લેવાય છે. જુદું જોવાનું કારણ
હોય તો જ બહાર જવાય. જો તું બહાર
ભણવા જઈશ તો તારી પાછળ ઘરનું
શું થશે એ વિચારમાં તારું ધ્યાન ભણવામાં
નહીં લાગે. તારી ચિંતા કરવામાં મારી
અડધી શક્તિ વપરાઈ જશે. તારી મા
પણ ઘરમાં એકલી પડી જશે. આ બધું
વિચારીને જ તારે નિર્ણય લેવાનો છે.
તારી ઉંમરે મારા મનમાં આવું કશું જ
નહોતું. મારે તો બસ ભણવું હતું.
ભણીને નોકરી કરવી હતી. પણ
મારા પપ્પાને મારી ચિંતા નહોતી.
તેમને મારા પર વિશ્વાસ હતો.
તારા પપ્પાને તારી ચિંતા છે.
તારા પપ્પાને તારા પર વિશ્વાસ નથી.
તારા પપ્પાને તારા પર વિશ્વાસ નથી
કારણ કે તારા પપ્પાને પોતાના પર
વિશ્વાસ નથી. તારા પપ્પાને પોતાના
પર વિશ્વાસ નથી કારણ કે તારા
પપ્પાને પોતાના પપ્પા પર વિશ્વાસ
નથી. તારા પપ્પાને પોતાના પપ્પા
પર વિશ્વાસ નથી કારણ કે તારા
પપ્પાને પોતાના પપ્પાને પોતાના
પપ્પા પર વિશ્વાસ નથી. તારા
પપ્પાને પોતાના પપ્પાને પોતાના
પપ્પા પર વિશ્વાસ નથી કારણ કે
તારા પપ્પાને પોતાના પપ્પાને
પોતાના પપ્પા પર વિશ્વાસ નથી.

ખાણોમાંથી ધાતુઓ કાઢવા માટે ઉદ્યોગકારે જે ખર્ચ કરવો પડે છે તેમાં ઘણો ખર્ચ ખાણોમાં પાણી ભરાઈ જવાથી થાય છે. તે પાણી કાઢવા માટે ઉદ્યોગકારને વરાળનાં યંત્રો વાપરવાં પડે છે. તે યંત્રોમાં કોલસા બાળવા પડે છે. કોલસા ઘણા મોંઘા પડે છે. તેથી ઉદ્યોગકારને ઘણો ખર્ચ કોલસા પાછળ કરવો પડે છે. જો ખાણોમાં પાણી ભરાઈ જવાનો ભય ન રહે તો ઉદ્યોગકારને ઘણો ખર્ચ બચી જાય. ખાણોમાં પાણી ભરાઈ જવાનો ભય ઓછો કરવા માટે ખાણોમાં ઊંડા ઊંડા કૂવા ખોદવામાં આવે છે. તે કૂવામાં પાણી ભરાય છે. તેથી ખાણોમાં પાણી ભરાઈ જવાનો ભય ઓછો થાય છે

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

સ્વતંત્ર માનવી બનવા ઇચ્છતા હરકોઈ
માણસે પોતાની જાતને સમજવા માટેના
આત્મવિચાર કે રાજકીય વિચારધારાને
પ્રેમ કરવા પહેલાં મારી દૃષ્ટિએ કેટલીક
ઉપરની હોવી જરૂરી છે. આ બાબતો
માટેના વિચારો કોઈ પણ ઉંમરે કરવાનું
બાકી રહી જતું હોય તો. પરંતુ આપણે
આપણા સંબંધોનું સંબંધોની ગૂંચવણોનું
એવું કોઈ વૈજ્ઞાનિક પૃથક્કરણ કરવા
પામ્યા નથી. આપણે આપણા પોતાના
પ્રત્યેના કોઈ વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણ
વગર જ જીવી રહ્યા છીએ. આપણે
આપણી જાતને ઓળખવા માટે
પ્રયત્નો કરવાને બદલે બીજાઓને
ઓળખવા માટે વધારે ઉત્સુક હોઈએ
છીએ. આપણે આપણી જાતને
ઓળખવા માટે કરવા પડતા પ્રયત્નોમાં
આપણી જાતને ખોઈ બેસવાનો ભય
રહેલો છે

કુદરતે દરેક દેશના પશુ પક્ષીઓ - એટલે
ત્યાંના જંગલોના પ્રમાણ પ્રમાણે જુદા
જુદા પ્રકારનું ઘાસ ખાવાને આપ્યું છે.
કેટલાક પ્રદેશોમાં ઘાસ ઓછું ને ઝાડ વિશેષ
ઉગતાં હોવાથી ત્યાં ઝાડ ઉપર ચરનારાં પશુ
જ વધારે હોય છે. કેટલાક પ્રદેશોમાં ઝાડ
ઓછાં ને ઘાસ વધારે હોવાથી ત્યાં ઘાસ
ચરનારાં પશુ વધારે હોય છે. કેટલાક
પ્રદેશોમાં ઝાડ અને ઘાસ બંને સરખા
પ્રમાણમાં હોવાથી ત્યાં બંને પ્રકારનાં
પશુ સરખી સંખ્યામાં જોવામાં આવે છે.
આપણા દેશમાં ઝાડ કરતાં ઘાસ વધારે
પ્રમાણમાં હોવાથી અહીં ઘાસ ચરનારાં
પશુ વધારે જોવામાં આવે છે. આપણા
દેશમાં ઘાસ ખાનારાં પશુઓમાં ગાય
બળદ ભેંસ ઘોડા ગધેડાં ઊંટ હરણ
વગેરે મુખ્ય છે. આ પશુઓ ઘાસ
ઉપરાંત બીજું પણ કેટલુંક ખાય છે.
ગાય બળદ ભેંસ ઘોડા ગધેડાં ઊંટ
વગેરે પશુઓ ઘાસ ઉપરાંત ખોળ
ચોખાનું ભૂસું ઘઉંનું ભૂસું ચણા
વગેરેની ભાજી ખાય છે. ગાય
ભેંસ બકરી ઘોડા ગધેડાં ઊંટ
વગેરે પશુઓ ઘાસ ઉપરાંત
ઝાડનાં પાંદડાં પણ ખાય છે.

ઉત્પન્ન કરવા માટે જરૂરી ઓક્સિજનની ઉણપ
અનુભવાય ત્યારે તેનો વપરાશ ઘટાડવા માટે
પ્રાણીઓમાં જે ક્રિયાઓ થાય છે તેને સહાયક
ક્રિયાઓ કહે છે.

આવી ક્રિયાઓ દરમિયાન ઉત્પન્ન થતા
ઝેરોને દૂર કરવા માટે યકૃત ખૂબ જ
મહત્વનું કાર્ય કરે છે. યકૃત કોષોમાં
ઝેરી પદાર્થોનું રૂપાંતર કરીને તેમની
ઝેરીલાશ ઓછી કરે છે. જ્યારે કોષોમાં
ઓક્સિજનની ઊણપ સર્જાય ત્યારે
ઉત્પન્ન થતા ઝેરી પદાર્થોનું રૂપાંતર
કરવાની યકૃતની ક્ષમતા ઘટી જાય છે.

ઉદાહરણ તરીકે, લોહીમાં દૂધ જામવાથી
ઉત્પન્ન થતો લૅક્ટિક ઍસિડ યકૃત કોષોમાં
ગ્લુકોઝમાં રૂપાંતરિત થાય છે. આ
ગ્લુકોઝનો ઉપયોગ સ્નાયુઓ ફરીથી
કાર્યક્ષમ બનવા માટે કરે છે. આ
પ્રક્રિયાને કોરી ચક્ર કહે છે. આ
પ્રક્રિયામાં ઓક્સિજનની જરૂર પડે છે.
આથી ઓક્સિજનની ઊણપ સર્જાય ત્યારે
યકૃત કોષો લૅક્ટિક ઍસિડનું રૂપાંતર
ગ્લુકોઝમાં કરી શકતા નથી. પરિણામે
લૅક્ટિક ઍસિડ લોહીમાં એકઠો થાય છે.
આ સ્થિતિને ઑક્સિજન ઋણ કહે છે.
ઑક્સિજન ઋણ પૂરું થયા પછી જ
પ્રાણીઓ સામાન્ય સ્થિતિમાં આવી શકે છે.

ગામના દરેક ઘરમાં એક બારણું એવું હોય છે જે
ગામના બધા જ ઘરોમાં ખૂલે છે. આ બારણું
ગામની સ્ત્રીઓ માટે ખૂબ મહત્ત્વનું છે. આ
બારણું ખૂલે ત્યારે ગામની સ્ત્રીઓ ભેગી થાય
છે. એકબીજાની ખબર પૂછે છે. સુખ-દુઃખની
વાતો કરે છે. ગામમાં કોઈ નવું આવે તો
તેની ખબર પણ આ બારણું જ આપે છે.
ગામમાં કોઈ મરણ થાય ત્યારે પણ આ
બારણું ખૂલે છે. ત્યારે બધી સ્ત્રીઓ ભેગી
થઈને રડે છે. આ બારણું ગામની સ્ત્રીઓનું
સુખ-દુઃખનું સાથી છે.

આ બારણાની પાછળ ઘણી વાતો છુપાયેલી
છે. ગામની સ્ત્રીઓ પોતાના મનની વાતો
આ બારણાની પાછળ જ કરે છે. ક્યારેક
કોઈ સ્ત્રી રડતી હોય તો બીજી સ્ત્રીઓ
તેને આ બારણાની પાછળ લઈ જઈને
છાની રાખે છે. આ બારણું ગામની
સ્ત્રીઓનું રક્ષણ કરે છે.

ગામના દરેક ઘરમાં આ બારણું
હોવાથી ગામની સ્ત્રીઓ વચ્ચે
ખૂબ પ્રેમ અને લાગણી
જોવા મળે છે.

ઉત્તરના એકત્ર થયેલ સૈન્યને કુરુક્ષેત્રમાં પહોંચ
ગયાના ખબર મળતાં દુર્યોધન પણ પોતાની સેના
સાથે કુરુક્ષેત્ર તરફ આવવા નીકળ્યો. પોતાની
ઉપર ચઢી આવતી સેનાની ખબર મળતાં
પાંડવોએ પણ પોતાની સેના સજ્જ કરી
કુરુક્ષેત્ર તરફ કૂચ કરી. બંને સૈન્યો
કુરુક્ષેત્રમાં આવી પહોંચ્યાં. બંને સૈન્યોએ
પોતપોતાની છાવણીઓ નાખી. બંને
સૈન્યોના સેનાપતિઓ પોતપોતાની
છાવણીમાં આવી પોતપોતાના
સૈન્યની ગોઠવણ કરવા લાગ્યા.
પાંડવોના સૈન્યની ગોઠવણ
ધૃષ્ટદ્યુમ્ન કરવા લાગ્યો. કૌરવોના
સૈન્યની ગોઠવણ ભીષ્મ કરવા
લાગ્યા. ધૃષ્ટદ્યુમ્ને પોતાના
સૈન્યની ગોઠવણ ગરુડવ્યૂહ
આકારે કરી. ભીષ્મે પોતાના
સૈન્યની ગોઠવણ શકટવ્યૂહ
આકારે કરી. બંને સૈન્યો
યુદ્ધ કરવાને સજ્જ થઈ
ઊભાં રહ્યાં. ત્યારે
યુદ્ધ કરવાનો
પ્રારંભ

ગયા પછી તેમણે પોતાની પાસે રહેલા ચાંદીના
ચમચા વગેરે વાસણો ગણી જોયાં. તેમાં એક
ચમચો ઓછો જણાયો. તેમણે ઘરમાં બધે
તપાસ કરી પણ ચમચો ક્યાંય મળ્યો નહિ.
તેમને ખાતરી થઈ કે ચમચો ચોરાઈ ગયો છે.
તેમણે પોતાના ઘરમાં કામ કરતા નોકરોને
પૂછપરછ કરી પણ કોઈ કશું જાણતું નહોતું.
તેમણે પોલીસને ખબર આપી. પોલીસે
તપાસ કરી પણ ચમચો ક્યાંય મળ્યો નહિ.
તેમણે પોતાના ઘરમાં કામ કરતા નોકરોને
પૂછપરછ કરી પણ કોઈ કશું જાણતું નહોતું.
તેમણે પોલીસને ખબર આપી. પોલીસે
તપાસ કરી પણ ચમચો ક્યાંય મળ્યો નહિ.

Poona City
10th July

232

Dear Narayan

Received your letter today from Lake Geneva. Really I saw your letter (last) sent to Hari bhaveo. I don't understand what is the matter with Babasaheb. What do you mean by that he has been influenced by the wales of america. (इसके मतलब क्या है)

I think that this fellow will be quite useless to you in your future work. His family members will ask him to earn after he comes here and I am sure he will not take any part in your futures. You be with him so and so. Don't take any interest in him this is my advice to you. Perhaps you would like it I am sure. Let you listen to me. His (Nadiji) wife hinted him to leave you and I am sure he will do it accordingly. They purposely keep not sent money. I am sure. That the money sent is for 8 months. & he should not expect till that time.

After my arrival there. I will come work like a cooly and I will provide you with for your studies. So that you may

Study together for your Country and get knowledge without any Care for money. Never mind if I don't get any Education. Don't at least this will be a sort of work (to help you both) for my Country & brothers. I will Satisfy myself by doing this at least. So I pray god both mom & we to help me in my undertakings. Nothing more but Don't Care for that Black Nigger He & his family seems to be selfish. Mind He will come & seperate from you all. So Don't Care for him in any way. Let him die or go to hell - Don't you bother for yourself. How is Govind? What do you think of him?

Your affn
Gandhi

ગામ નું ઐતિહાસિક મહત્વ ધરાવતા મંદિર ની
વિગત આપવા બાબત.

પુરાતત્વ ખાતાએ હજુ ના પાડી દેવાથી કામ
ન થતા ગામ ના કેટલાક દાતાઓ ના સહકાર
થી નવું મંદિર બનાવી પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા કરવામાં
આવેલ છે. મંદિર ની બાજુ માં જ ઐતિહાસિક
પાળિયા ઓ પડ્યા છે. જે ગામ ના ઇતિહાસ
ની સાક્ષી પૂરે છે. ગામ ના વડીલો પાસે થી
જાણવા મળેલ છે કે આ પાળિયા ઓ ગામ
ની રક્ષા કાજે વીરગતિ પામેલ વીરો ના
છે. જેમાં એક પાળિયા માં ઘોડા પર
સવાર થયેલ વીર ની સાથે બે સ્ત્રી ઓ
પણ સતી થયેલ છે. જે પાળિયા ઓ
ની પૂજા અર્ચના ગામ ના લોકો
કરે છે. ગામ ના વડીલો પાસે થી
જાણવા મળેલ છે કે આ
પાળિયા ઓ ની

ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખીને ઉપરોક્ત
જોગવાઈ મુજબ અરજદારે નિયત નમૂનામાં
જરૂરી વિગતો આપીને અરજી કરવાની રહેશે.

અરજદારે ઉપરોક્ત વિગતો આપવાની રહેશે. તેમજ
જરૂરી દસ્તાવેજો રજૂ કરવાના રહેશે. તેમજ
અરજદારે પોતાની ઓળખ સાબિત થાય તે
રીતે પોતાનું નામ, સરનામું વગેરે
વિગતો આપવાની રહેશે.

અરજદાર પોતાની અરજી સાથે જરૂરી
ફોટા આપવાના રહેશે. તેમજ અરજદારે
પોતાની ઓળખ સાબિત થાય તે રીતે
પોતાનું નામ, સરનામું વગેરે
વિગતો આપવાની રહેશે.

અરજદારે પોતાની અરજી સાથે જરૂરી
ફોટા આપવાના રહેશે. તેમજ અરજદારે
પોતાની ઓળખ સાબિત થાય તે રીતે
પોતાનું નામ, સરનામું વગેરે
વિગતો આપવાની રહેશે.

અરજદારે પોતાની અરજી સાથે જરૂરી
ફોટા આપવાના રહેશે. તેમજ અરજદારે
પોતાની ઓળખ સાબિત થાય તે રીતે
પોતાનું નામ, સરનામું વગેરે
વિગતો આપવાની રહેશે.

(ભાષાંતર) ૧૯૫૬ ના ગુજરાત ટેનન્સી (ખેતીની જમીનો) ધારા હેઠળ મામલતદારની કોર્ટમાં

ત્યારે ત્યાં ગયા પછી તેમને અમારા અસીલને
કબજો પાછો ન કરવાનું કારણ આપવાની
બાબત વિચારવા માટે

ત્યારબાદ ફરિયાદમાં તેમણે જણાવ્યું
પરંતુ આજદિન સુધી તેમણે કોઈ
નવી દલીલો કરવાની બાબતમાં
કોઈ ખુલાસો કરેલ નથી.

આમ છતાં કે કોર્ટમાં તેમણે
માંડવાળી કરવા બાબત પત્રિકા રજૂ કરવા
માટે માંગણી કરી ત્યારબાદ તેમણે
કોઈ કારણ આપ્યું નહિ. તેથી
આ કોર્ટ તેમની
વિનંતી સ્વીકારવા
માટે તૈયાર નથી.

વિ. ખાતેદારની
અરજી
મંજૂર કરવામાં આવે છે.

ડૉ. બાકરાણીએ
કોર્ટમાં
ફરિયાદ
રજૂ કરી.

ત્યારબાદ
તેમણે
જણાવ્યું
કે

Pomeroy
24-7-14

My dear Nancy 241

Today for the first time
late and so nothing has been heard
as yet from you - I am doing well
& hope you the same - Be careful for
your health. God is great - & he is to
look after you - at least as for myself
I trust Care for you in any ways
while my Dallas from is after you.
With kindest love at all — ever

G Hardy

[illegible]

[illegible]

(ગુજરાત વિદ્યાપીઠ)

Roma Cely

31-7-14

My dear Narayan

Although the mail is early today than it was before but still today too we did not get your letter in time. I could understand why should that be the case whether you have dropped or what? The question stands there that before me?

I thought he himself perhaps were right
might have sent it to Hubbles
Mrs Dixie wanted for the Mundays
and then to settle. Something here
Hindustanee Shiders has not come
to hand as yet. I dare know. I
was sorry to write hot-headedly
until this Christian summer ended. I intend to come and die
be coming say today or tomorrow
Mrs Mundy here — (I am sorry)

प. सं. 32

हैं॰ न॰ कुशाग्र — [illegible]

पूणे हारहे

दि॰ [illegible] 30.6.94

[illegible]

"ફેરવણી ના કાગળ કાઢવાનું કામ ઘણું જ ધીમું ચાલે છે. ગામ

ઉત્તમ ગુણ એ સાહિત્ય અને કલાકારોમાં સમાનપણે

ચિ. ચંદુભાઈ પ્રિયમવદા તથા બાબુભાઈ ઠાકોરભાઈ સાથે આજરોજ

ભાઈશ્રી ચંદુભાઈ તથા પ્રિયમવદાબહેન તથા બાબુભાઈ ઠાકોરભાઈ સાથે આજરોજ

ચિ. ચંદુભાઈ

T. No. 33

ઉપરોક્ત ગામોમાં ખેડૂતોને ઉપયોગી થઈ રહેવા માટે આ કચેરી
ખેતીવાડી ખાતાની નીચે મુજબની કામગીરી કરે છે.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની જુદી જુદી યોજનાઓ અંગે માહિતી
આપવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે સંપર્ક
સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.
ખેડૂતોને ખેતીવાડી ખાતાની યોજનાઓ અંગે અરજીઓ
મેળવવી તથા તેમને ખેતીવાડી ખાતાની કચેરીઓ સાથે
સંપર્ક સાધવામાં મદદરૂપ થવું.

ગામના દરબારોનો ગરાસના ભાગ
વિશે ઝઘડો ચાલતો હતો ત્યારે ગામના પટેલો ગામ
છોડીને ચાલ્યા જતા રહેતા. ગામમાં ખેતી કરવા
કોઈ રહેતું નહીં. ગામ ઉજ્જડ થઈ જતું. ગામ
ફરીથી વસે તે માટે ગામના પટેલો ગામમાં પાછા
આવે તે માટે ગામના દરબારો કુટુંબના મોભી
પટેલના ઘરે જઈને પોતાની પાઘડી પટેલના
પગમાં મૂકીને પટેલને પોતાની સાથે ગામમાં
પાછા આવવા વિનંતી કરતા. પટેલ પોતાની
પાઘડી લઈ લે એટલે પટેલ પાછા ગામમાં
આવવા તૈયાર થયા છે એમ સમજવામાં આવતું.
પટેલ પાછા આવે ત્યારે ગામના દરબારો
પટેલને ફાળવેલ જમીન પટેલને પાછી આપી
દેતા અને પટેલ ફરીથી ખેતી કરવા લાગતા.
આ પ્રસંગે પટેલ પોતાની સાથે ગામના
બીજા કુટુંબોને પણ પાછા ગામમાં આવવા
સમજાવતા અને બધા પટેલો ગામમાં પાછા
આવતા ત્યારે ગામ ફરીથી વસતું થતું.

ગરાસના ગરાસમાં ગામની બહેન-દીકરીઓ
પોતાના ભાગનો ગરાસ પોતાના ભાઈ પાસે
માંગતી નહીં.

આમ ગરાસ એ ગામની બહેન-દીકરીઓ
માટે પોતાના ભાઈ પાસેથી મળતી
ભેટ હતી.

ક્યા ગામમાં કાર્યકરો ના સંપર્ક-સંપર્ક-સંપર્ક
જોઈએ તેની બધે જોગવાઈ કરવી- તો બધે જ સંપર્ક-ઘણું
કરવું પડે તેમ છે- ઉપરાંત ગામડાંમાં
આપણે ઘણા ઘરોમાં જઈએ છીએ- ત્યાં
વાત કરવાનું હોય- પણ ત્યાં બધાં ઘરોમાં જવું
બધું થઈ શકે તેમ નથી- તો ત્યાં ઘરોમાં
કોઈકને કોઈક કાર્યકર્તા ઓળખતો હોય
તેમને ત્યાં જવું- તેમ નક્કી કરવું પડે.
આ કામ ઘણું મુશ્કેલ છે- પણ
કરવું જોઈએ- તો જ ગામડાંમાં
કામ કરવાની ઘણી તકો ઊભી થાય
અને કામ કરનારા પણ વધુ મળી રહે.

આ કામ ઘણું મુશ્કેલ છે- આપણે બધે
કામનું ધોરણ ઘણું ઊંચું રાખવું પડે
ઘણાં કુટુંબોની કુટુંબ દીઠ કામ-ઓછાં
માણસો હોય તો પણ ચાલે- પણ
બધી બહેનો કામ કરનારી મળે- બહેનોને
બહેન-કાર્યકરોમાં ફેરવવું પડે- એવા
કામમાં જોડાવું પડે- એમ કરવાથી
બહેનોમાં કામ કરવાની ઘણી
ઊંચી ભાવના ઊભી થાય- પણ
આ કામ ઘણું મુશ્કેલ છે- એમાં
કામ કરનારાં બહેનોને ઘણી
ધીરજ રાખવી પડે- ઘણી
સહનશીલતા કેળવવી પડે- ઘણી
ઊંચી ભાવના રાખવી પડે- ઘણી
ઊંચી ભાવના રાખવી પડે- ઘણી

ઉપરના ફકરામાં ગોળાકાર પાત્રમાં પાણીનું વહન કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ઉપકરણનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. આ ઉપકરણ પાણીને ઊંચે ચઢાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતું હોય છે. આ ઉપકરણ પાણીને ઊંચે ચઢાવવા માટે કેવી રીતે કામ કરે છે તે સમજાવવામાં આવ્યું છે. આ ઉપકરણ પાણીને ઊંચે ચઢાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતું હોય છે. આ ઉપકરણ પાણીને ઊંચે ચઢાવવા માટે કેવી રીતે કામ કરે છે તે સમજાવવામાં આવ્યું છે.

254

Poonalee
5th Aug. 12.

My dear Narayan.

Yours received the last month as well as this month's as yet. What made you to miss last week. However whatever you might have but be writing at least a line which will take away our sincere Care. Jeeva Doing well with all other family members. Mr. Chaphare who was in Calcutta meets me sometimes here in Poona and has asked me to convey you his Best compliments. I shall hand over it to you at present time you will have it. We have not heard from him. Handsome Student as yet whether you have sent it or not. How should we Come to know about it. Nothing more

This war. which is going on now
has made us to keep Quiet from
our ideas of Coming over there.
I don't know when this will be
ended. like the time our ideas
will not be Quiet over there.
We dare sure. They will be as
fresh as they were before or even
more than that too

Be Careful about your health.
Write me Please about your
Holidays in Paris

Expecting you to be with us
in Paris

Yours

Gertrude

Hyden Nov 26

Your last two letters this
I have on last mail days. This time too
the mail is late and we will receive
two letters on Sunday most probably.
Nothing more for this present
more in Details next letter
Yours with
Love

ખિ ખૂમાર દિશ્વાસ ખાનાં ઘોડ્યા
ખૂદ્યાંનિયા ધ ખૂદ્યે ખાવાયાર ખાને
ધ્યાખાર ધ્યાખાખાખાર ખાખા ધ્યાયા ખોખ
ધ ધખાખાનુ ખો ખુખે ધ્યે ખાખાનુ.
ધ્યાખાખા ખાખાખે ધ્યાખા ખેધ્યે ધ્યે ધુ ધ્ય
ખિ ધ ખા ખાધ્યાખા ખૂધ્યે ધ્યે ધુ ધ્યખાખા
ખાધ્યાધ ધ્યાખા ખાધ્યે ધ્યાખે ખાખે ખાખાધ્યે
ધ્યોધ્ય ખૂધ્યાધ ધ્ય ખાખા ધ ધ્યખાખાખી
ધ્યાખૂધ્યે ખો ધ્યોધ્યાખાખા ધ્યોધ્ય ખૂ ખાખાધ્ય
ખાધ્યે. ખોધ્યા ધુ ધ્યે ધ્યાખિખે ધ્યધ્યખ ધ્યાખા
ધ્યાધ્યોધ્ય ધ્યોધ્યા ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ખાખા ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે
ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે ધ્યાધ્યે

"ગાંધીજીના તીન અમેરિકી સાથીઓ"
ને વાંચીને કુમારપાળ દેસાઈ મનોરંજન ને બદલે
મહત્વની વિચારસરણી આપતું પુસ્તક લાગ્યું. વિચાર
પ્રધાન પ્રસ્તાવના પછી પ્રકરણવાર વિષયોને
આવરી લેતું આ પુસ્તક તો કુમારપાળ પારદર્શક
આકાર આપી શકે તેવું લાગ્યું. પણ પ્રસ્તાવના
પછી તેમણે પ્રકરણ ૧ "મનોરંજન"
ના સંપાદકીય વિચારણાનું પ્રકરણ
લખ્યું છે. "ગાંધી સાહિત્ય" વર્તુળોમાં
પ્રચલિત એવી ચાર કે પાંચ ચોક્કસ બાબતો
વિષે તારવી પાડવી કે તેના પરથી
તો પછી પ્રકરણો વિષે વિચારવું એવી બાબતો
વિષે તારવી કાઢવું તે તો ખરેખર
વાચકને ચોંકાવી મૂકે તેવું લાગ્યું.
"ગાંધીજીના અમેરિકી પ્રદર્શનોના
ઉપેક્ષિત પ્રસંગો" શીર્ષક કેવું લાગે છે? પ્રસ્તાવના
વિષે તેમણે કરેલ ચર્ચા વિષે વાચકોનો
પણ પૂછવું જોઈએ. પુસ્તકની પ્રસ્તાવના
વિષે મારું મંતવ્ય એવું છે કે પ્રસ્તાવના
વિષે વાચકોને પ્રસ્તાવના વિષે વિચારવું
પડે તેવું લાગે છે. પ્રસ્તાવના વિષે વિચારવું
પડે તેવું લાગે છે. પ્રસ્તાવના વિષે વિચારવું

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ગામડાંમાં ઘણા ખરા ગરીબ ખેડૂતો પોતાની જમીનમાં ખેતી કરવા માટે બીજ, ખાતર વગેરે ખરીદવા માટે પૈસા ક્યાંથી લાવે? તેમને ખેતી માટે જરૂરી પૈસા મળી રહે તે માટે સરકારે ખેડૂતોને ઓછા વ્યાજે પૈસા ધીરવાની યોજના અમલમાં મૂકી છે. આ યોજના પ્રમાણે ખેડૂતોને ખેતી માટે જરૂરી પૈસા સહકારી મંડળીઓ મારફતે આપવામાં આવે છે. આ મંડળીઓ ખેડૂતોને ઓછા વ્યાજે પૈસા ધીરે છે. આ મંડળીઓ ખેડૂતોને ખેતીનાં ઓજારો પણ ભાડે આપે છે. આ મંડળીઓ ખેડૂતોને ખેતીવિષયક માર્ગદર્શન પણ આપે છે. આમ, આ મંડળીઓ ખેડૂતોને ખેતીવિષયક બધી જ મદદ કરે છે.

આ ઉપરાંત ગામડાંમાં ખેડૂતોને પોતાની પેદાશ વેચવા માટે પણ ઘણી મુશ્કેલીઓ નડે છે. ખેડૂતો પોતાની પેદાશ વેચવા માટે ગામની નજીકના શહેરમાં જાય છે. ત્યાં તેમને પોતાની પેદાશનો યોગ્ય ભાવ મળતો નથી. વળી, ઘણી વાર તો વેપારીઓ ખેડૂતોની પેદાશ ખરીદવાની ના પાડી દે છે. આવા સંજોગોમાં ખેડૂતોને પોતાની પેદાશ ઓછા ભાવે વેચવી પડે છે. આ મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે સરકારે ખેડૂતોની પેદાશ ખરીદવા માટે ઠેર ઠેર ખરીદ-કેન્દ્રો શરૂ કર્યાં છે. આ ખરીદ-કેન્દ્રો પર ખેડૂતોની પેદાશ ખરીદવામાં આવે છે. આ ખરીદ-કેન્દ્રો પર ખેડૂતોને પોતાની પેદાશનો યોગ્ય ભાવ મળી રહે તે માટે પણ સરકાર પ્રયત્નશીલ છે.

આ ઉપરાંત ગામડાંમાં ખેડૂતોને પોતાનાં બાળકોના શિક્ષણ માટે પણ ઘણી મુશ્કેલીઓ નડે છે. ગામડાંમાં પ્રાથમિક શાળાઓ હોય છે, પણ માધ્યમિક શાળાઓ ઓછી હોય છે. આથી ઘણા ખેડૂતોનાં બાળકો માધ્યમિક શાળાનું શિક્ષણ મેળવી શકતાં નથી. આ ઉપરાંત ગામડાંમાં કૉલેજ હોતી નથી. આથી ગામડાંના ખેડૂતોનાં બાળકો કૉલેજનું શિક્ષણ મેળવી શકતાં નથી.

Yours sincerely,

Signature

ખાસ કુમારસંભવ છે. તેમાં પાર્વતીના વિવાહ પહેલાંના
વર્ણનો આવે છે. કુમાર એટલે કાર્તિકસ્વામી.

કેટલાક લોકો એવું માને છે કે કાલિદાસે
પોતાના પહેલાં બીજા કોઈ બે મહાકાવ્યો લખ્યાં
હતાં પણ તે નષ્ટ થઈ ગયાં. તેમાંનું એક
કુમારસંભવ હોવું જોઈએ. કાલિદાસે પોતાના
ગ્રંથોમાં ક્યાંય પોતાના કુટુંબ વિષે કંઈ લખ્યું નથી.
તેમના જીવન વિષે જે કંઈ જાણવા મળે છે તે
બધું દંતકથા પર આધાર રાખે છે. તેમાંની
એક કથા પ્રમાણે તેઓ પહેલાં મહા મૂર્ખ હતા.
તેમણે જે ડાળ પર બેઠા હતા તે જ ડાળ
કાપવા માંડી હતી. તેમની પત્ની વિદુષી હતી.
તેણે તેમને ધિક્કારીને કાઢી મૂક્યા. તેમણે
કાલીદેવીની આરાધના કરી. દેવીએ પ્રસન્ન થઈ
તેમને વિદ્વત્તા આપી. તેમણે પાછા આવી
પત્નીને બારણું ઉઘાડવા કહ્યું. પત્નીએ કહ્યું
કે તમે કોણ છો તે કહો તો જ બારણું
ઉઘાડું. તેમણે કહ્યું કે હું વિદ્વાન છું. પત્નીએ
કહ્યું કે વિદ્વાન તો અસ્તિ એટલે છે. તેમણે
અસ્તિ પરથી અસ્તિત્વ વિષે ગ્રંથ લખ્યો.

વાર કરી તો ખરો પણ તેનો વાર ખાલી ગયો
ઉંદરોએ તેનો પગ કાપી નાખ્યો.
બિલાડી ત્યાંથી ભાગી ગઈ પણ તેનો
ઉંદર પાછળ પીછો કરવાનો વિચાર
પડતો મૂક્યો. તેણે વિચાર્યું કે
ઉંદરો ખૂબ ચાલાક છે. તેમને
પકડવા મુશ્કેલ છે. તેમને
પકડવા માટે કોઈ બીજો
ઉપાય શોધવો પડશે.
બિલાડી ત્યાંથી ભાગી ગઈ.
ઉંદરોએ તેનો પીછો કર્યો નહીં.
તેઓ ખુશ થયા.
બિલાડી ત્યાંથી ભાગી ગઈ.
ઉંદરોએ તેનો પીછો કર્યો નહીં.
તેઓ ખુશ થયા.

292

My dear Narayan —
Now a days the mail
is very irregular to come. But still
your letters have become very
irregular. Perhaps I should have
to be little more
thing. Be
candid. Have it by next
Hope to early from you
Yours affly
S. Ramanan

283

Pernalish
3.9.14

My dear Narayan.

This time too the English mail is late. So we cannot see your letter today. I am quite busy with my health and practice. I am shortly leaving Porna for my business and most probably I will be going to Mahableshwar at that time. It is Dipavali Holidays. Your Vishnu is doing better. So also the rest of the family and hope all with you are same.

Yours affly.
Gemmana

More in my next.

Will you please see the integeline mark in Jaji's letter? and give your answer them in detail in your answer to this? Why should I. Ancillaries for the ideas of other men here in that way. Is it time? Solve his questions. Yet I earnestly waited (initialed) by me

283

Poona City
3.9.14

My dear Narayan.

This time too the English mail is late. So we cannot see your letter today. I am quite busy with my health and practice. I am shortly leaving Poona for my business and most probably I will be going to Mahableshwar at that time. It is Dipavali Holidays. Your Vishwas is doing better. So also the rest of the family and hope all with you are same.

Yours affy.
Ramanand

More in my next.

Will you please see the intrigueline mark in Tatya's letter? and then you answer them in detail in your answer to this? Why should K. Ambekar form the ideas of other men here in that way. Is it time? Solve his questions perticularly marked (initialed) by me

પ્ર. નં.
36

"ઉત્તમ રીતે નીચ વિચારો દ્વારા ઉત્તમતાનો
નાશ થાય છે. ઉત્તમ વિચારોથી નીચતાનો
નાશ થાય છે. પરંતુ
આવું કોણ માને છે.

આજકાલ મનુષ્યો ઘણાં ખરાં પોતાના
મનમાં જે વિચારો કરે છે તે પ્રમાણે
તેઓ વર્તન કરતા નથી. તેઓ
પોતાના વિચારોથી વિરુદ્ધ વર્તન
કરે છે. તેઓ પોતાના વિચારોને
અનુસરતા નથી. તેઓ પોતાના
વિચારોને અનુસરવાની હિંમત
ધરાવતા નથી. તેઓ પોતાના
વિચારોને અનુસરવાની હિંમત
ધરાવતા નથી. તેઓ પોતાના
વિચારોને અનુસરવાની હિંમત
ધરાવતા નથી. તેઓ પોતાના

My Dear Narayan

No letter from you
since the last four weeks.
Today I am inform[illegible] you
a very bad news which will
make you feel sorry at
least for a second
Our Grandfather Breathed His
Last Breath on 21st [illegible]
at 5 hrs [illegible]

2 yo

Now dear Dorothy take care
of my health and work
for you need me. Care about
me. Take care about your
health

Yours affly
Gandhi

Pondicherry
11th Septr

My dear Narayan.

Received your last two letters at the same time No 31 & 32. Glad to go through them. Narayan I am now free as I last saw Ramadhan on 27th August 14 on Thursday at 12-5 P.M. Now I can give my life for you or say for your proposals whatever and however difficulties may be. I have care now I am like silence. I am not moving myself in any way as regards going to America. I had written to close my dispensary in the third week of October and start for Mysore by Bus now. Otherwise I cannot move to early because as the Chiefs have helped the Government with the large sums of money. One is this war and besides Collector to write me Sanction me the passport or Loyalty Certificate which such time time will be some fresh movements of

Dear

292

Now only I have been relieving one of my debts and going out for collecting funds and that too from one corner to the other else not a farce. I should have at least 100 (Hundred) rupees with me for my sharing of hse. for railway fare. hotel Expenses. etc. etc. Do it not? Because if I go once to one hearts ask me to come some other time or say some such excuses. Are expected from these persons. Indeed not with you about this because you have got full experience of this. Say within 3 or 4 months time I will be ready for starting for collecting funds. that too depends on war movements. I will try my utmost to start as early as possible. God is great to help me in my undertakings. "Man proposes and God disposes". So until the time does not come it is no use to do anything. When the time comes the work is done.

See Bhaskar's letter please

as of magic.

Dear Nivedita I have Guru only

depend upon God without any my

own movements but still work

his help. We human beings cannot

do anything so far I can say what

my Conscience tells me. You be careless

nor abuse me nor Learn all free

from these all worldly movements and

then I will be undertaking my

plans as early as possible. I will

work very silently and worse will

them as per your directions. without

any hesitation. Where there is will

there's no ways Narayan I doubt

about your true friends but R.K.

if whether they would come

and join us in our undertaking

what do you think about them?

Narayan what we will upon doing

in Carey. what work have you

doing for the whole term. What was your monthly expense there. and what were your earnings. How were you managing about your food there. How you use to pass your time.

If I get funds. better write buy some things for panama Christmas and will come via San Francisco. of Course that these ideas depend on receiving funds. Else. write do as the time comes. Do you buy the things you mentioned in your one of the letters. You write everything in detail. Can you not send your written thesis to Cork to go through once to me? I am very anxious to read it. I am doing well Plague is keeping out in Roma now a days. today the number of Plague mortality is 3. Expect your answer in detail to the questions asked — Yours affly

Jeremiah

પ.ળ.
36

255

શેઠ કુટુંબ ત્રિવેણી સંગમ ભવ્ય નારાયણ
પૂર્વ ફાલ્ગુન
27-2-75

પ્રિય બા કુ. ચિ. ઉં. નારાયણ પરિવાર

સપ્રેમ ઝ ણામ આશીર્વાદ વર્ષિશ

આ પત્ર બા કુટુંબ આગેવાન પ્રિય બંધુ શ્રી
મોટા (પ. ળ. 37 - ક 32 ની મહાસભા નાશિક
ખાતે ભેગા થયા હતા ત્યારે લખી.)
કારણકે તે વિષય શેઠ બંધુ ઉપર ઉપરોક્ત
પત્રો લખવા બંધાયા હતા. તેમાં ઉપરોક્ત
પત્રો દ્વારા બંધુઓના અભિપ્રાયો મંગાવી
તેઓ દ્વારા આવેલા અભિપ્રાયો ઉપરથી
ઉપરોક્ત વિષય ઉપર વિચારણા કરી આખરી
નિર્ણય કરવા માટે આ પત્ર દ્વારા તમોને
આમંત્રણ આપવામાં આવે છે. જે બંધુઓ
આ પત્રનો જવાબ લખી મોકલી આપ્યા
છે તેઓનો આભાર માનવામાં આવે છે.
જે બંધુઓ જવાબ લખી મોકલી આપ્યા
નથી તેઓ પણ આ પત્ર વાંચ્યા પછી
તુરત જવાબ લખી મોકલી આપવા
વિનંતી છે. જવાબ મોકલવામાં
વિલંબ થવાથી કામકાજમાં
મુશ્કેલી ઉભી થવાનો સંભવ
રહે છે. આ પત્ર વાંચ્યા પછી
તુરત જવાબ લખી મોકલી આપવા
વિનંતી છે. જવાબ મોકલવામાં
વિલંબ થવાથી કામકાજમાં
મુશ્કેલી ઉભી થવાનો સંભવ
રહે છે.

[illegible] [illegible] [illegible] [

प.नं. ३९ ७६-८४

३०१

पुणे शहर

प्रियबन्धु डॉ. नाना संपत पोतदी यांस प्रेम अलंगन

आशीर्वाद विशेष

आपणास कळून आनंदाची प्रिय पत्र मजकूर ओर (प.नं. 33 नाशिक शहर नागरपाली नाशिक यांचे पत्र) पत्रावरून हालिवाली ही बातमी कळली. तर असेल तसा असो, पण येथे ची शिवाजीराव हुन्ना तिथल्याची बायको यांचा मुलगा ईश्वर हा व्यवसाय आणण्यासाठी पाठवली पण तीन-चार दिवसांनी इकडची हवा मानवत नाही म्हणून तो परत गेला. पण तेथे जाऊन त्याने काय केले हे समजले नाही. तेव्हा तुम्ही तिकडे जाऊन त्याला भेटून त्याची चौकशी करावी. तो तिकडे काय करतो ते

પત્રાચાર વ્યવહાર કરવા દરમિયાન પોતાની
વ્યાપક સમજણ આપે કેવી રીતે પોતાના
પત્રોમાં વિષયને રજૂ કરવો જોઈએ તે
વિશે માર્ગદર્શન આપ્યું છે. આપણે ત્યાં
પત્ર-વ્યવહારમાં આપણે જે આડંબરયુક્ત
ભાષાનો ઉપયોગ કરીએ છીએ તેને
બદલે સાદી અને સરળ ભાષાનો
ઉપયોગ કરવાની તેમણે ભલામણ કરી
છે. પત્રોમાં વિષયને સ્પષ્ટ રીતે
રજૂ કરવો જોઈએ. પત્રોમાં
ક્યારેય ખોટું બોલવું જોઈએ નહીં.
પત્રોમાં ક્યારેય ખોટી વાત લખવી
જોઈએ નહીં. પત્રોમાં ક્યારેય
ખોટી વાત લખવી

310

Ormalee
18th Sept 14

My dear Narayan.

I am Expecting your letter tomorrow morning 10 34. We are all doing well here - I think by this time you might be in Ann Arbor & Continue your Course Again. Have you completed your Thesis. Hearing from you will You send me the Copy if it pleased Here nowadays. There are good many War news. Today we hear of a German Cruiser appearing in Bay of Bengal having destroyed some of the British boats. Give a heavy loss. I am afraid now you et is true? God is great for All the movements. Be writing news what you hear there. I should keep quiet till such time the War will be in piece now for the present there is much more

Yours affy
Ramanee

प.नं
७०

हेमकुटाश्रम श्रीरामपुरवाला ६।१।नागपूर
२५-६-१९ पूर्णशहर

३१।

प्रिय बंधु चि. औ. नारायण यांसी

यासीसी अनंत आशीर्वाद विशेष

आपण कडून आम्हांसी प्रिय पत्र येणे
सेवट जाहले (नाहीसे झाले आहे) ऐसे
मानसिक शंकेने चाहीसे झाले. आहेत
नवे वाटतात. आपले कडून जाणावे सेवट
ही आपणास करणे चहुकडील हाल अपेष्टा
आहेत ऐसे ईश्वरी कारणे आम्हांसी
ईश्वरी या बाबत नोकर दर्शन-वाही सेवकाचे
प्रारब्धे हाताने आहे अनादिना सेवा-वाही
परंतु की ब्रह्मज्ञाना आम्हांसी आनंदी
पैसे प्रेमाचरणेने दिसतो तो परमेश्वर
नित्य सहित प्रमाणे वारंवार करणे आपले
सेवे हाताने आहे हा मोठा आनंद होवून
ध्यान आठवण करणे आपण कुटुंबाची
आठवण चिंतन आपले मानसिक
ऐक्य पैसाना वा चारसाचे मनाचे पक्षी
एकदा आहे पण दुर्दैवाची गोष्ट की
आपले पिये ईश्वराने चांगल्या आरोग्याचे
दे दिसत नाही. "मी एक वर्षभरे झाले
आजार झाले आहे हुवाकी थकाने आपण
एकदा ही आहेत. वर्ष तीन झाले
आम्ही आपले चरणाचे दर्शने नाही
आम्हांसी मनाचे आपण चाकरीचे वाटत
आहे

ઓને જ્યારે જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે
વ્યાજબી ખોરાક ન કરો તો તેને ખરેખર
મારી નાખવા જેવું કહેવાય.
તેને ઝાઝું ન ફરવા દેવું જોઈએ.
પૂરતો પૌષ્ટિક ખોરાક આપવો જોઈએ
પૌષ્ટિક ખોરાક વ્યાજબી કિંમતે મળવો જોઈએ
ખોરાક ઉપર કોઈ ટેક્સ ન હોવો જોઈએ
ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને
ભૂખે મારવા જેવું છે. ખોરાક ઉપર
ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને ભૂખે મારવા
જેવું છે. ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો
એ ગરીબોને ભૂખે મારવા જેવું છે.
ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને
ભૂખે મારવા જેવું છે. ખોરાક ઉપર
ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને ભૂખે મારવા
જેવું છે. ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો
એ ગરીબોને ભૂખે મારવા જેવું છે.
ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને
ભૂખે મારવા જેવું છે. ખોરાક ઉપર
ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને ભૂખે મારવા
જેવું છે. ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો
એ ગરીબોને ભૂખે મારવા જેવું છે.
ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને
ભૂખે મારવા જેવું છે. ખોરાક ઉપર
ટેક્સ નાખવો એ ગરીબોને ભૂખે મારવા
જેવું છે. ખોરાક ઉપર ટેક્સ નાખવો
એ ગરીબોને ભૂખે મારવા જેવું છે.

અધ્યાત્મી અનુભવ કિ તો નથી એવો આપ
બાજુ તો એ ચારિત્રાચારની આદેશ.
આ વર્ષ શ્રીમાન્ ટૂંકાણ કરે વર્ષ વર્ષે
આપણા એ ઉપાદાન નથી આપણા અનુભવી
નીચે ઘેરે પ્રમાણે ચારિત્રાચારે લિંગ તેવું કરે
ઓછું એ કરવે નહીં તે બોલે ન આદેશ
પરદેશ ગામ બોલાવ આપણા એક વર્ષ
એક ઘેરવા કરવા ગામ બોલાવે કરે
વરે આવે આપણા વાદ્ય ઘેરાવ
બાજુ ચાલ્યા બાદ વરે ઘેરાવ
વરે ચાલ્યા બાદ બોલે બોલ જે વાદ્ય આપે
ચારિત્રાચારે આપણા નહીં આવે
આપણા ચારિત્રાચારે ~~આપણા~~ આપણા
દ્વારા એ વરે વર્ષ બોલે આપણા
આપણા ચારિત્રાચારે આપણા
કે આપણા રાખવા બોલે એક બોલ
પ્રેમ રહે નહીં વારે વાર. આપણા
વાદ્ય એ વરે આપણા આવે
બોલે આપણા આવે. કરવા આવે
બોલે આપણા વરે. આપણા
બાજુ આપણા ચારિત્રાચારે
બાજુ આપણા વરે. આપણા
બાજુ આપણા વરે. આપણા

ચાર દેવીઓ પર એક ચતુર્વિંશતિ જિન પ્રતિમા મૂળનાયક તરીકે કોતરેલી છે.

ઉપરના બંને ખંડોમાં વચ્ચે ચાર ગજ અને તેની બંને બાજુએ ત્રણ ત્રણ નાની નાની દેવકુલિકાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓમાં પદ્માસનસ્થ તીર્થંકર પ્રતિમાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓની ઉપર ગજ અને તેની બંને બાજુએ ત્રણ ત્રણ નાની દેવકુલિકાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓમાં પણ પદ્માસનસ્થ તીર્થંકર પ્રતિમાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓની ઉપર ગજ અને તેની બંને બાજુએ ત્રણ ત્રણ નાની દેવકુલિકાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓમાં પણ પદ્માસનસ્થ તીર્થંકર પ્રતિમાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓની ઉપર ગજ અને તેની બંને બાજુએ ત્રણ ત્રણ નાની દેવકુલિકાઓ કોતરેલી છે. આ દેવકુલિકાઓમાં પણ પદ્માસનસ્થ તીર્થંકર પ્રતિમાઓ કોતરેલી છે.

and then I mean to start for my
grounds. So far I assume you &
will be getting grounds. Write a
least humble - but we must, however,
put our confidence in One who will
not forsake us - do it not? and
whatever may become of us and what
is for the almighty to decide for us.
No one except him can do it. So what
I think. No doubt God will help us.
but at the same time we should help
ourselves. He will give His blessing to
our endeavors but we cannot expect
our miracles will be performed for us and
if we remain as we now are in active,
and taking no steps to meet the danger
which threatens us, we cannot expect
the divine assistance. So there is my idea
what you think please? Do you approve
of the certificate? Will it do any good
to me for asking grounds? Please write
me about your opinion
Affectionate-

375

Kirkee Barracks
25-9-14

My dear Narayan

Yesterday only I took the Certificate from the medical officer of Kirkee Cantonment Hospital which is as under—

Cantonment Hospital
No 378
Date 24-9-14
Kirkee

Kirkee.

I have had the pleasure of knowing Dr G.S. Sadasiva for the last a year and consider him an excellent man, hard working and well up in his profession. Given a little assistance I am sure he will do well wherever he may settle down

Sd/ J. E. Bates
Major I.M.S.
Medical officer Cantonment Hospital
24th September 1914

In the next week I mean to take one from the Cantonment Magistrate to the same effect.

and then I mean to start for my
grounds. So far I assure you I
will be getting grounds. With as a
least trouble - but we must, however
put our confidence in One who will
not forsake us - do it not? and
whatever may be our fates and trials
is for the almighty to decide for us.
No one except him can do it. So what
I think. No doubt God will help us
but at the same time we should help
ourselves. He will give His blessing to
our endeavors but we cannot expect
our miracles will be performed for us and
if we remain as we now are in active,
and taking no steps to meet the danger
which threatens us, we cannot expect
His Divine assistance. So that is my idea
what you think please? Do you approve
of this certificate? it will do very good
to me for asking grounds. Please write
me about your opinion.
Gitta writes

P.T.O.

Science College
7th October 14

My dear Narayan

Received your letter numbered 35 & 36
Glad to get through it. Now is that time
you have left Ann Arbor University and
going to join Other University. How are you
managing about your expenses here
and how or what are two fellows
are doing? Can you let me know
all about it in details? I like to hear
about you & also about those two
fellows. Arrangements? Write me
in detail. In Congulers Letter you
had written a Sentence that you have
"become a debtor & those fellows have
Cheated you etc etc". Solve this in detail
Here there is much going on about
both. You might be having all about
this from news papers. I need not
write you seperately. Let me be little
free and I write. We will both be
back together from there till the time
How dee thee only

Yours
Gandhi

In answer to this reply to my
questions in full. I am very anxious
to hear from you. Relative your
enquiries. Since the time you arrived
in America. In detail Sir
Daniel. to give this
information.

Most probably Sirdar Sir
Shirbad Ardeshir Bomanji
working in J. College. He has come
today & he has sent me word
to come & see him. Mr. Pimpalkar had come this
morning to me. and he told me
that under in April he had
left this place & his
native place Dr. he was
sick. He was about
to give you

प.पं. देवेंद्र कुमार आचार्य अभिनंदन ग्रंथ
2-10-77
डॉ. नारायण दूधोरिया

323 प्रिय बंधु डॉ. नारायण दूधोरिया
के प्रेम अभिनंदन अंगारों की दीप्ति से
आदान-प्रदान आने वाले प्रिय पत्रों से
मेरा (गाढ़ीरथ 2८ अंगारों की (दर्शन उपल
उल्लेखों का रोमांचित अभिनंदन के साहित्य
अर्चन दर्शनाधिकारी के.

आदान-प्रदान आदरार्थ बना हुआ
वाद-संवाद आत्म-चर्चा की ही गोष्ठी
का नाम आदरार्थ अंतरंगता पत्राचारों के
नाम से ही साहित्य की आत्म-चर्चा गोष्ठी
वह चर्चा की अनेक ओर से आत्म-कथा
की इतिहास अनेकों के हाथ में आने वाली
नहीं के कारण अंतरंगता छिपे कुछ के कि लिखने
की ही कारण हो हो ही कि इसकी ओर
गहरी न दूर दर्शन अंतर्मन के रूप में
आने वाले अंतरंग ही आत्म के रूप में
मूर्त्त पत्र अंतरंग के अंतः करण से ~~क्यों~~
~~क्यों~~ को भी मूर्त्त घोर अंधकार में
रखने का कृतज्ञ होगा.

अंतरंग की गहरे में ही पत्रों की
पीड़ा पीड़ा आई की ही कहने कम
दूर होती वहाँ से तरह-तीन का एक
प्रहरों आत्म परिचय अंतरंग से चलते
अनेकों को रचना-देने में ही आत्म-पत्र
के बंधन अंतरंग के होने आने वाले
अंतिम पत्रों को आत्म-चर्चा के
पहले आने वाले के दिए गए पत्रों

ગ્રાહકના મનમાં વસ્તુ વેચવી કાર્યક્રમની
યોગ્યતા કરે તો રહે.

* અને પ્રથમ દૃષ્ટિએ જ ઉપરોક્ત પ્રશ્નોના ઉત્તર મળી જાય છે. આ પ્રશ્નોના ઉત્તર મેળવવા માટે ગ્રાહકને ઉપયોગી થાય તેવી જાહેરાત કરવી જોઈએ. આ જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને કેવી રીતે ફાયદો થશે તે સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ. ગ્રાહકને ખાતરી થવી જોઈએ કે આપણી વસ્તુ ખરીદવાથી ગ્રાહકને ચોક્કસ ફાયદો થશે. આપણી વસ્તુ ખરીદવાથી ગ્રાહકને કેવા પ્રકારનો ફાયદો થશે તે જાહેરાતમાં સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને કોઈ પણ પ્રકારનું પ્રલોભન આપવું જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટી માહિતી આપવી જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટા સપના બતાવવા જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટા વચનો આપવા જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટા દાવા કરવા જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટા વાયદા કરવા જોઈએ નહીં. જાહેરાત કરતી વખતે ગ્રાહકને ખોટા સોગંદ ખા

(illegible)

329

Poona
9.10.14

My dear Narayan.

Your Cable to hand this morning dated 6th Sept-14- No 37- I am glad you are encouraging me still. And I too am in the same stages- What about those two fellows Still they are in Ann Arbor. I hear that they are coming shortly to India. Is that it true! Have they Completed their Course! Are they going to take up the Course. Or they have taken only one Subject. How they are progressing What about them: Can you not write me. How they are pulling Cli in Detail! about their Expenses as well as yours. Do you mean to go to Ann arbor! again any more? or you mean to be away from them for ever- I hear that they are going to open Dispensaries in different places. So far it is a true fact- This is a true source

from whom I have heard about 330
it. What you think. After
all your aims will not be
successful. I think I Crusoe
what you & myself can do with
of these fellows. Here join no
in our aims. Now are we to
proceed further - I see you shake
it's for me please? I think it's
better for you. to be silent.
strictly silent - from them
Done more - in any way with
them nor do give any advice.
their relatives are going Send
a dirge to them to be afraid from
you ~~dirge~~ always.
what I write you to smile
& Correct - It's not my guessing
but I learn this from
some source. Answer my
questions in detail
Yrs

532

प.नं. ४३ दिनांक १६-१०-७२ आश्रम प्रतिष्ठान पुणे ३ दूरध्वनी ३३३

प्रिय बंधु चि. डॉ. नारायण परीख,

तुझे ता. ३ तारीखचे आठवी. वर्धा येथील आमचे सर्व कार्यकर्ते व मित्र यांच्या वतीने तुझ्या सत्कारार्थ हृदयी बंधुभाव व्यक्त करणारे मानपत्र मिळाले. आम्हा सर्वांना अतिशय आनंद झाला. तुझ्या कार्याचे यथार्थ मूल्यमापन करणारे हे मानपत्र तुझ्यापर्यंत लवकर पोहोचावे अशी आमची इच्छा होती. पण ते तुझ्यापर्यंत पोहोचण्यास इतका उशीर लागला. त्याबद्दल आम्हा सर्वांना खेद वाटतो. तुझ्या सत्कारासाठी जमलेल्या सर्व मित्रांना आमचे हार्दिक अभिनंदन. तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत. तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत. तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत.

एक दोन दिवसांनी पूर्वी श्री. डी. एम. नाडगीर हे मला भेटण्यासाठी आले. त्यांच्या बोलण्यात आले की, तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत. तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत.

तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत. तुझ्या कार्याचे मूल्यमापन करण्याची ही संधी आम्हा सर्वांनाच मिळाली. त्याबद्दल आम्ही सर्व मित्र तुझे ऋणी आहोत.

પરંતુ આપણે ત્યાં વ્યવસાયિક શિક્ષણ તેમજ ટેક્નિકલ શિક્ષણ
પ્રત્યે લોકોનો પ્રારંભથી ઉદાસીનતાનો અભિગમ રહ્યો છે.
વળી આ વર્ષથી ધોરણ ૧૦ માં ૩૫ ટકા મેળવનાર વિદ્યાર્થીને
આગળ ભણવા માટે પ્રવેશ મળે છે. ત્યારે ૩૫ ટકા મેળવનાર
વિદ્યાર્થીઓ ને વધારે ઉપયોગી થઈ શકે તેવા વ્યવસાયિક
શિક્ષણ તરફ વાળવા માટે કોઈ પ્રયત્નો થયા નથી.
ઉપરાંત ધોરણ ૧૦ પછી વિદ્યાર્થીઓ ને વ્યવસાયિક શિક્ષણ
તરફ વાળવા માટે કોઈ પ્રયત્નો થયા નથી.
આવી જ રીતે ધોરણ ૧૨ પછી પણ વિદ્યાર્થીઓ
માટે વ્યવસાયિક શિક્ષણ ની કોઈ વ્યવસ્થા નથી.
પરિણામે ધોરણ ૧૨ પછી વિદ્યાર્થીઓ ને ઉચ્ચ શિક્ષણ
સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ રહેતો નથી. પરિણામે
ઉચ્ચ શિક્ષણ ની સંસ્થાઓ પર વિદ્યાર્થીઓનો ભાર
વધી જાય છે. જેના પરિણામે ઉચ્ચ શિક્ષણ ની
ગુણવત્તા પર વિપરીત અસર પડે છે.
આ ઉપરાંત વ્યવસાયિક શિક્ષણ ની વ્યવસ્થા ન
હોવાને કારણે
વિદ્યાર્થીઓ ને પોતાની રુચિ અનુસાર વ્યવસાય
પસંદ કરવાની તક મળતી નથી. પરિણામે
વિદ્યાર્થીઓ ને પોતાની રુચિ અનુસાર વ્યવસાય
પસંદ કરવાની તક મળતી નથી. પરિણામે
વિદ્યાર્થીઓ ને પોતાની રુચિ અનુસાર વ્યવસાય
પસંદ કરવાની તક મળતી નથી. પરિણામે

342 Sonachi

16.10.14.

My dear Narayan,

This week we have not yet received your letter. We expect it tomorrow morning.

Bhaskar has gone to Mumbai for his vacation.

I am all well and hope you are the same. Please answer my questions in detail which have been asked in my last letter. More in next.

Love

Yours affly

G. Subrahmanyam

344

Jamalgh
23.10.14.

My dear Narayan

I am glad to hear that you have ~~gone~~ enlisted your name in the Red Cross Society and you are going on war to help the suffering humanity - I too wanted to have done that. But I have good many things to do still further in my future life and so I did not enlist my name for the same. Really speaking by this time you ought to have left Nasa for America as per your last letter. I am getting on well after my health and practice by this time I have kept Cash. Some Rupees for me for my travelling Expenses while at the time of my return from Bombay - Now I am waiting for some days more - and I will start for Bombay I understand my business affairs Bombay shortly

Up

Gandhi

342

Jornalik
23.10.14

My dear Narayan

I am glad to hear that you have ~~given~~ enlisted your name in the Red Cross Society and you are going on a mission to help the suffering humanity - I too. I would have done the same but I have good many things to do still further in my future life and so I did not enlist my name for the same. Really speaking by this time you ought to have left Tesa for America as per your last letter. I am getting on well since my health and practice by this time I have kept Cash. Some Rupees for me for my travelling Expenses - while at the time of my return from bonds - Now I am waiting for some days more - and I will start for India understand my business & bonds shortly

Yours affly
Gandhi

अर्थात् अपने अनुभव का व्यापार करो ही इस
दिशा में नहीं। कारण चंचल चित्त की वृत्तियों को
मार्ग से च्युत करने ही पड़ते हैं। परंतु
गुरु-पद का कर्तव्य साधना प्रत्येक परमहंस
अपने ही हाथ करना चाहता है। साधना
आपके ही भीतर अनेक तरीकों से होती आती
है। उसमें कोई नवीन आविष्कार नहीं होता है
सही आदर्श को ही कैसे पाते हैं
यही परीक्षा की पूर्णता के आदी हम सबके समाधान
करने चाहिए।

जाना चाहिए कि मन के प्राणी मात्र की
स्थिरता का उपाय है। उसका प्रयत्न करने
से काम नहीं चलेगा। उसे प्रयत्न करने से
स्थिरता नहीं होती। मन को
प्राणों के वाहन से करने होंगे। प्राण
को ही नाड़ियों में अपने साधने हैं। प्राण
वायु यहाँ से आते हैं वहाँ से अपने में
मिला अनुभव करना चाहिए। नहीं तो मन
वाहन से लौटकर मनोमय आवरण तक वहाँ
से कैसे होंगे। मन स्थिर स्वतः हुए
मोटे रोटे को कैसे पकड़े। अंतर्नाड़ी
चक्रों को जाग्रत करने के लिए
करने होंगे। यहाँ से परिणाम पूर्ण हो सकेंगे
आगे ही अनुभव होने लगेंगे। अंतर्नाड़ी
परीक्षा पित्त-प्रधान में ही होने लगी
मोटा चाहे वैसा अभ्यास होने लगे।

વ અપરાધરૂપે. પરંતુ ચાલે ગાઢવાળા
પેઢીએ પણ ખોટા વ્યવહારો કર્યા જણાતું
નથી તથા કોઈ ગુનાહિત બાબતો
આપણે જોતાં પ્રથમદર્શનીય રીતે બંને કેસોમાં
આરોપીઓ સામે ગુનાહિત કાવતરું
કરવાનું જણાતું નથી.

ઉપરોક્ત તમામ હકીકતો ધ્યાનમાં
લેતાં - બિનજામીનપાત્ર વોરંટ કેસમાં
ફરિયાદી તરફથી કરવામાં આવેલી
ફોજદારી અરજી નામંજૂર કરવામાં
આવે છે. આ કામે મૂળ આરોપીઓ
પ્રત્યેક તરફે વકીલશ્રી [illegible] વતી
પોતાના અસીલોની ગેરહાજરી માફ
કરવા અરજી કરવામાં આવેલ છે.
પ્રત્યેક કિસ્સામાં ફરિયાદી તરફે વકીલશ્રી
[illegible] તરફથી વાંધો રજૂ કરવામાં
આવેલ છે. [illegible] - ઉપરોક્ત બાબતો
ધ્યાનમાં લેતાં આરોપીઓ
પોતાના કેસમાં હાજર રહેવાની
ખાસ છૂટ આપવાનું કારણ જણાતું
નથી. ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ
કલમ ૨૭૩ મુજબ આરોપીઓ
પોતાના વકીલ મારફતે હાજર રહેવાની
માંગણી કરી શકે છે. આરોપીઓ
પોતે હાજર રહેવા માંગતા નથી
પરંતુ તેમના વકીલ મારફતે
પોતાનો કેસ ચલાવવા માંગે છે
[illegible] આરોપીઓ
વિરુદ્ધ [illegible]

Rajkot Municipal Corporation Digitized by eGangotri

प.नं. हेमंत नं. श्रीरामप्रसाद वल्द नारायणराव
ता. 30-10-17 पूर्णे राहत.

354

प्रियबंधु चि. डॉ. नारायण-पोतदार

विशेष आनंद आम्हांस आपली वर्तमानें
वाचून झाला. आपण दि. 20-9-17 रोजी नं. 32 चे पत्र
पाठविलें त्यांत आपली प्रकृति व प्रियमेरीची
तब्येत अनुकूल नसून वारंवार होणाऱ्या
मुळें चिंताक्रांत होऊन कांहीं दिवस
पंढरपूर मुक्काम करण्याचा संकल्प होता
परंतु पत्र लिहिते वेळेपर्यंत तो संकल्प
तडीस गेला नाहीं असें वाचून फार
वाईट वाटलें. आपण तेथें गेल्यानें
आम्हांस भेटण्याचा योग आला असता
परंतु असो. आपण लवकर बरे होऊन
आम्हांस आनंद द्याल अशी आशा
आहे. आपण पाठविलेलें पत्र
मिळाल्यापासून आम्हीं सर्वजण
आपल्या आगमनाची वाट पहात
होतों. आपण आल्यावर
आपल्या आगमनाची पत्रें आम्हांस
मिळालीं नाहींत असें
आपण लिहिलें. आम्हीं
आपणांस पाठविलेलीं पत्रें
आपणांस मिळालीं नाहींत
हें वाचून आश्चर्य वाटलें.
आपण आल्यावर
आपल्या आगमनाची पत्रें
आम्हांस मिळालीं नाहींत
असें आपण लिहिलें
आम्हीं आपणांस
पाठविलेलीं पत्रें
आपणांस मिळालीं नाहींत

કેટલું કામ કરવું જોઈએ? પરંતુ આ પ્રશ્નનો ઉત્તર આપવો
ઘણો મુશ્કેલ છે. આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે
ખરેખર કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે ખરેખર
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
પરંતુ આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.
આપણે જે કામ કરીએ છીએ તે કામ
કામ છે કે નહીં તે પણ કહેવું મુશ્કેલ છે.

360

Gonakli
30-10-14

My dear Narayan.

No News from you this time
We may get the mail by tomorrow
morning most probably. Dear getting
on well with my Dispensary work
and health. How are you getting on
with your College studies & health
by this time. I wrote you might have
answered my questions raised in
one of my last letters. Nothing more
for the present

Yours affly
Ramana

પ્રમાણે વ્યક્તિ કુલ આવકના ચોથા ભાગની
આવકવેરાની ભરતી કરે છે. આ ભરતી
મોટી હોય પણ આવકવેરા કાયદાની કલમ ૨૫૦ પ્રમાણે
જો કોઈ ન કરે. મોટી ભરતીના પણ આવકવેરા
ઉપરાંત પ્રાંતિક સરકાર આવક ઉપર કર
વસૂલ કરે છે. આ કરને પ્રાંતિક આવકવેરા
કહે છે. આ કર ઉપર પણ ૨૫૦ રૂપિયા
સુધીની આવક કરમુક્ત છે. આવકવેરા
ઉપરાંત કેટલાક ધંધા ઉપર વેપાર કર
નાખવામાં આવે છે. આ કર ઉપર પણ
કેટલાક રાજ્યોમાં. મોટા ધંધા ઉપર ધંધા
કરવેરા ઉપરાંત કેટલાક રાજ્યોમાં
કેટલાક ધંધા ઉપર કરવેરા નાખવામાં
આવે છે. આ કરવેરા ઉપરાંત કેટલાક
ધંધા ઉપર કરવેરા નાખવામાં આવે છે.

Jamalpur
6th November

My Dear Narayan. 3/2

This time no letter from you perhaps. We might get it tomorrow morning. As you say I don't fear for my life. But the only thing is this that I don't get permission to go out of India. now by the Government. So I have Cancelled my coming to you like the time I get permission.

As regards my going on war. now Asiya says really there is now one to cry for me "no mother & father. no Children no wife & why care for life!" ~~now~~ as yet I have not listed my name in Red Cross Society. Now as you say I mean to do it now. Let us see what will be its result. Some take objection about my going on war — so I did not do it.

More in my next

Yours affly.

G S Khandekar

Lepers

365

उदाहरण आज अत्यधिक दूध उत्पादन की आशा अनुसार पूर्ति न होने से मांग अधिक है। मांग की तुलना में आपूर्ति कम होने की आशंका से व्यापारी अधिक मात्रा में दूध खरीदने लगते हैं। इससे दूध की कीमतें बढ़ जाती हैं। इसी प्रकार जब दूध की मांग कम होती है तो दूध की कीमतें गिर जाती हैं। इस प्रकार मांग और पूर्ति में परिवर्तन के कारण कीमतों में परिवर्तन होता है। इसी प्रकार जब किसी वस्तु की मांग और पूर्ति में परिवर्तन होता है तो उसकी कीमत में भी परिवर्तन होता है। इसी प्रकार जब किसी वस्तु की मांग और पूर्ति में परिवर्तन होता है तो उसकी कीमत में भी परिवर्तन होता है। इसी प्रकार जब किसी वस्तु की मांग और पूर्ति में परिवर्तन होता है तो उसकी कीमत में भी परिवर्तन होता है।

બદલાવ ન કરીએ ખૂબ ધ્યાન રાખ
અને વાડી પર આપણને આવે કે એમાં
વધુ સારા બાગ બગીચા રાખે છે ઘર ગોઠવવાને
લિ કેમ થઈ ગયો ગોવિંદ દ્વારા આવે ગાડીને
આવે આવે ગોવાળ આવે આવે

બીજો ગોવાળ આવીને આવીને
આવા બાગ આવે કિંમત આપવી
પડે ન પડી. આપણ પિતા ઘરે બેસીને
ઘરમાં ઘરમાં આવે ઘર પ્રકારે ગોવાળ
પરમેશ્વર ઘરમાં ઉપરથી ઘરમાં
મંદિરમાં આવે ઘરે કરી આવે ઘરમાં
પરદેશથી આવે ઘરવટી કારણથી પ્રકારે
ઘરમાં ઘરે ઘરી વાડી વિદ્યાલય મોટેથી
મંદિરમાં ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં
આવે આવા ઘરમાં ને આવીને ઘરમાં
આપણા આવા ઘરમાં ઘરમાં આવે ને
મને ઘરમાં ઘરમાં ગાડી ના ઘરમાં ગાડી
પણ ઘરમાં આવે ગોવાળ ગોવાળ ગાડીના
ને આવા ગોવાળ ઘરમાં ને આવા ગાડીએ
ગોવાળ પડ્યા આવે આવીને ઘરે. એમ ઘરમાં
ને ઘરમાં ઘરમાં આવે આવે ઘરમાં
આવે કોઈને ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં ગોવાળ
ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં ઘરમાં

ને ઈ મકે રોલ્યાં મારા લમ કરેલ
આપણા ધર્મમાં પોતાનું દેવાનું
દેખાડવા એ કોઈ કારણ કાપવાનો
નાદી ન વાપરી.

આપણા ધર્મમાં બધું ખાવાનું નાદુ
બારણ કરવાનું તે બધાને આપવાનું
પછી બાકી પડેલું ખાવાનું નાદુ. એ કોઈ
પણ કારણ પડેલું ખાવાનું ખાવાનું
નાદી વાપરી ભિખારીને આપે આપણે
ઘરે બનાવેલ. તેને ખાવું ની દેવા
નાદી વાપરી આપણે ઘરનું બોલાવી
આદર આપી દેવાનું બોલાવવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું

Pomaleq

375 13-11-'14.

My dear Narayan.

Received your last letter. As you say that you are in need of money & that too you want before Jan 15-1915. We have Indian like to help you. And will send you as much as we can Be expecting something from us - I am keeping good health now a days

One more thing Are you for the remarriage? or you are against to it - If so what are the reasons to it - If you are for it - Its Conditions and why you are for it? Will you please write me in detail about it

I am introducing a woman to
you to days. Her name is Vimalabai
Waman Kapade. She is studying
in Marathi V. Standard. + learns
English too as well. So I mean to push
her. In your Shri mandal Through her
you will get good many Educated
ladies. This woman stays in our locality
only with her husband. Good many
Educated ladies do come to her every
days to study Through her husband.
I have enquired her about it and she
has promised me to undertake the work.
But what I think is this if you write some
interesting to her if you write something to
her in Marathi and something to
her husband in English. In such
things they are energetic + they can
move to very well - or You better
make some lady to write to her and
You yourself write to her husband.
His full name Va[illegible] B. Kapade[illegible]
Do as you please.

Yours affly

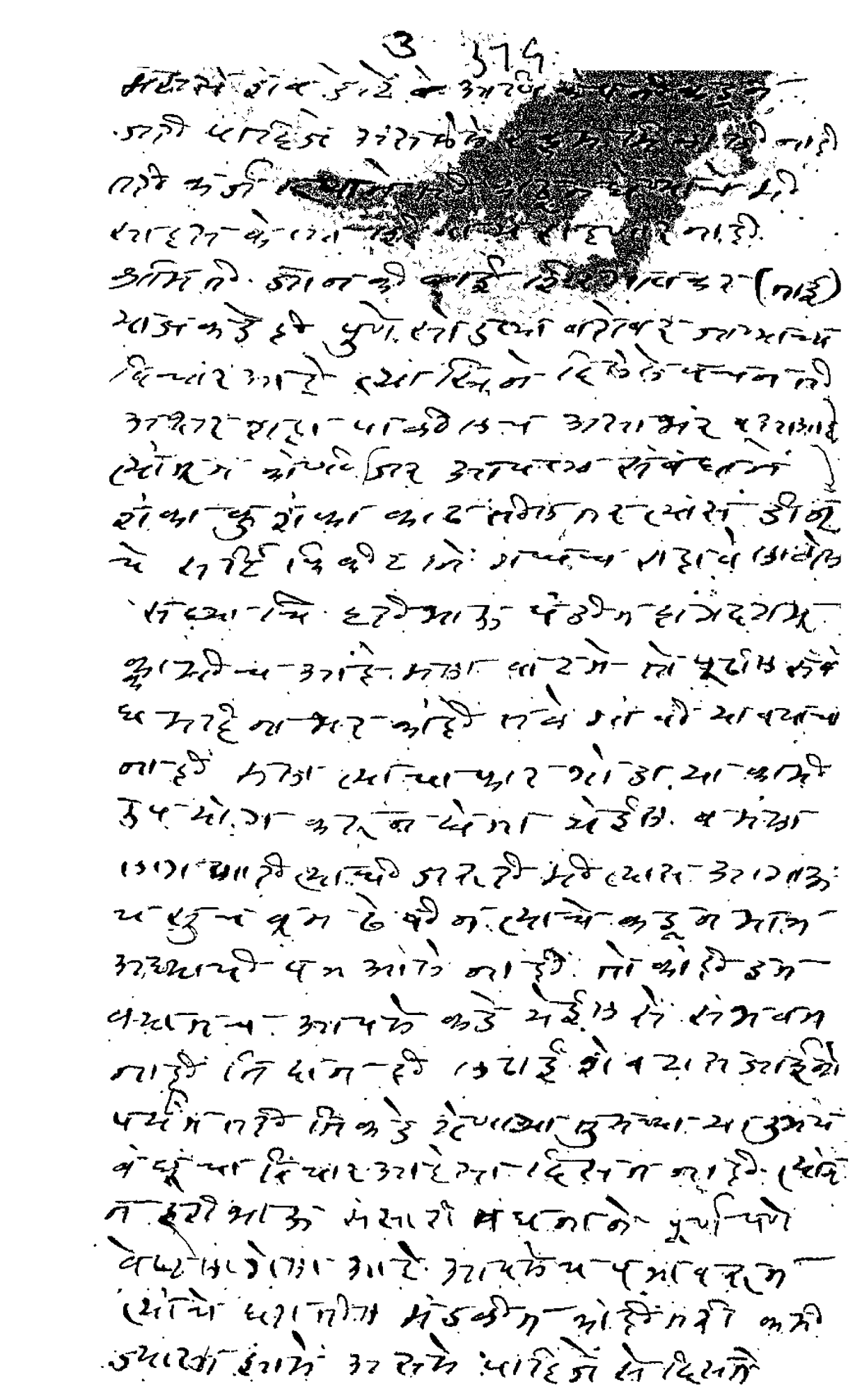

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

આ કુળ દરો માટે ગણવાનો કે વિચારવાનો
અમે જોઈએ કે ન ચાલવાને ચલાવવાને કારણે જ
પગના સ્નાયુ ઘસાઈ જઈ ચાલવાનો કે ઊભા
રહેવાનો પ્રાથમિક દેખાવ જ ભાંગી નાખે અને
વર્તમાન પગ્યોપાર્જનો આધાર જ નિર્બળ કરે
એવો ભય કે આશંકા કરવાનો કોઈ અર્થ
નથી.

ઉપરોક્ત બે વક્તવ્યોના મતાંતરને બાજુએ
રાખીને જોઈએ તો ઉપરોક્ત બંને વક્તવ્યોમાં
વિચારવાનો કે ચિંતા કરવાનો કોઈ અર્થ નથી.

કારણ કે ઉપરોક્ત બંને વક્તવ્યોના આધારભૂત
બંને મુદ્દાઓ જ ખોટા છે એમ નહીં પણ
વિચારવાનો કે ચિંતા કરવાનો કોઈ અર્થ નથી
એમ આપણે ઉપર જોઈ ગયા. એ બંને મુદ્દાઓ
ઉપરાંત બીજા પણ કેટલાક મુદ્દાઓ છે જે
વિચારવાનો કે ચિંતા કરવાનો કોઈ અર્થ નથી
એમ સાબિત કરે છે.

વિચારવું કે ચિંતા કરવી એ આપણા હાથની
વાત નથી. એ તો આપણા ઉપર ઊતરી આવે
છે. વિચારો કે ચિંતા તો આપણે આપણા ઉપર
ઓઢી લેવાની હોય છે.

આ બંને વક્તવ્યોનું દુઃખદ પરિણામ એ
આવે છે કે આપણે ભવિષ્યની ચિંતા કરવા
બેસી જઈએ છીએ. ચિંતા એ ભવિષ્યની
ચિંતા નથી પણ વર્તમાનની ચિંતા છે. એ
ચિંતા વર્તમાનને ખોખલો કરી નાખે છે.
વર્તમાનને ખોખલો કરી નાખવો એ
ભવિષ્યને ખોખલું બનાવવાનો ઉપાય છે.

प.सं. 46

प्रेषक, श्रीराम प्रसाद ब.व.नारायणपेट
20-11-19 पुणे शहर

385

कृपालोक का विक्रय अनुबंध आवश्यक है
विरोध

मान्यवर सविनय आप से निवेदन करना
आवश्यक है कि मेरे ने चिंता आपके पास
गांव की भागीदारी हिस्सा बेचने का पूर्व
का न करें धोखा न आगे नहीं कहीं कहीं
न हुआ कहीं न हुआ अनुभव दे आ
महान मिलनी के अपने घाटे होने का
लेने दिए मिलाने में मुंबई न कोने
लोगों के पास न हुए न बनाने अनुभव
प्रेम से हमारे पास एक एक्सचेंज
आपके मिलाने लोगों के पास नहीं
बोले नहीं आपसे अनुभव कहीं
आपका है आपके पास से अनुभव
ने आपका कहा नहीं बोले कुछ नहीं
बोले कि दें आपके मिलने वाले आप
ने आपके पूछ रहे न कहा दिए आप
इनके बोले दिए नहीं रहा नहीं
रहे मेरा हमारे अच्छा कहा आपका
कुछ कहा बोला पैसे न आपके
आपके बोले कहा सके दिया के है

ಯಾವುದೇ ಪತ್ರಿಕೆ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಹೊಸತನ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಿಯರಿಂದ
ಆಗಾಗ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹಲವಾರು
ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ
ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಬರುವ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ
ಹೊಸತನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ
ಲೇಖನಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿದಾಗ ಓದುಗರಿಗೆ
ಆಸಕ್ತಿ ಕುಂದಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು
ಸಂಪಾದಕರು ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹುಡುಕಿ
ಅವರಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ
ಲೇಖಕರಿಂದ ಬರುವ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿರುತ್ತದೆ
ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ
ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಹೊಸ ಲೇಖಕರಿಂದ ಬರುವ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ
ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಪಾದಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ
ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಇದರಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಾರ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಸಂಪಾದಕರ
ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಪಾದಕರು
ಹೊಸ ಲೇಖಕರಿಂದ ಬರೆಸಿದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು
ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಲೇಖಕರಿಗೆ
ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಲೇಖಕರಿಗೆ
ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಹೊಸ ಲೇಖಕರು
ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಲೇಖಕರು
ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ
ಬೆಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜ ಮುಂದುವರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ઉત્તર મેળાપ આચાર્યશ્રી દ્વારા ચંદ્રપ્રભ
તીર્થ આવે નહીં મળે ત્યાં બેસી જાય
વળાવવા પાછળ પાછળ ઘણા પાંડવો
આવે ત્યારે એક વૃક્ષ નીચે બેસે આવે
કેટલા સમય સાથે ગયા પછી પાછા વળે
આગળ ગયા પછી ત્યાં બેસી જાય
આગળ ગયા પછી ત્યાં બેસી જાય
પણ ત્યાં બેસી જાય પણ

ક્યારેક મારા મનમાં ઘણી વાર વિચાર આવ્યો.
કે કાશ્મીર એ આપણા ભારતનું અંગ છે.
આપણે ત્યાં જવું જોઈએ.

આપણા ગામના ઠાકરડા
તમને ખબર છે.
કે ઘણા (ગામડા)

Poona City
20-ii-

393

My dear Narayan

No letter from the last two weeks - I am getting anxious with my health and [illegible] your nervousness about your health; I shudder. Please let me know the details of your health. Write me more often. Send [illegible] love

Yours affectionately

ती रात्र नाजपणा यो स.चिं सो. बगवेसो बे दोन्ही
कर जोडून श्रीकालेश्वरची मस्तक ठेऊन नमस्कार.

मी आपल्या पत्रची वाट पाहात होतो
पण माझी निराशा झाली तर विदुरकी
रप्याची आपल्यातला लेकर च इच्छा होईल
काय मी नाचत (काली) कुकादशी पासून
शिवली नाही आणि भेटेल नाही आपली भेट
तीकशी आहे आपल्या जायाचेवरुनाचि इस्वी
कसे आहे तर तीस फार फार जपून जावे
इकडील सर्व नि मंडळी खुशाल आहे.

कावे

Letter No 2 / 1

395
" Rain "

University of Michigan
Ann Arbor, Mich.
U S. America

3-1-1946

My dear Balu

Nothing from you. How are you going on with your health & work? What about your clothes? Have they disappeared? How have you done in your drawing examination? Any hopes? May God give success to your efforts.

How are your friends? Are they alright? I am doing well I hope the same with you all

Yours affy
Narayan

356

Dear Dhananjeeth

How are you ? Are you doing well ?

Accept my Best wishes!

Nadeeth

347

13 January

My dear Narayan.

For the last succession three weeks I think I did not drop you even a line: I was very glad to read of you all the letters & its contents as well. Am doing well with my health. Since the last month the practice is slack. The [illegible] Christmas & the old season — is the healthy season you might be seeing letters from Indians who have gone out for [illegible] at different places. Nothing more. for the present —

Yours affly
G. S. Sardesai
Leeds

B

My dear Narayan 20th Jany 15

Your letter No 47 is to hand yesterday there as No 45 & 49 came earlier than this I don't know what must be the reason of this Jalya left Poona for Hubli on December 15th & there as he has not yet come - He is Expected by the 18th of December 15. I am doing well & hope the same for you all Nothing more for to write Your Answers to my previous letters are not at all Satisfactory. Please therefore have a look to my Letters And Answer my letters by return of Post Yours Sincerely

Yours affly.
G Gandhi
Leave

P.T.O

395

Dear Narayan.

Your letter No 57.
Dated 13.12.44 a long long & lengthy
letter to hand just now. I was very
glad to go through it & expect its
answer in my next letter in
details. Yours affly
G Khandekar.

Expect me early if not in May
in November or Dec

H00

Kirkee Camp
27.1.15.

My dear Narayan,

I have through your letter No 5 and a post card No 52 which I received this morning only. Really I was very glad to go through it. I went through that letter nearly for good many times & still I go through it

Dear Narayan. It is no good to write to me to come over here I have a great desire to come over there. It is not only because that I have promised you to help you in your aims but a sort of jealousy I should say rather. Because my younger has gone so far & he is progressing and I being elder to him it is a shame on my part to spend my life in practising ~~seeing~~ with this wretched degree Letts! I cannot say anything exactly whether it is jealousy or anything other I cannot name particularly. But whatever it may be the result of it is good one. I don't know you think so? Although jealous I am but I think you would not mind for my jealousness.

Now I am collecting money. All people call me a stingy fellow. Dear Narayan really I myself am wondering what my character was previous to this and what

Let it become now. How shall write to?
me the same. Father does not wish to spend
a pie even unnecessarily. Now I quote a sentence
here to you uttered by this pious Christian
having seen my dear Son. When you were
not earning you used to be in a fashionable
dress. but while you earn a lot they should
this be the case? Dear Narayan. I am utterly
not
money, to give to any one. without any hesi-
tation I respectfully give them. I want it for
my own use for going to America. I shall
settled not to beg to any one. for my going
and
but if any, gives me on loan. I will receive
it with thanks & I can pay off any one in return
with interest but nobody gives. I had a mind
to collect 1000 Rs of my own earnings
and then start out as you call me very soon
yesterday only I have dropped a letter to Bandi
Hardiman for a sum of 500 Rs on loan on
condition to return it with interest. since the
time of my arrival in america. I can work &
pay him off. Let us see what he says. Perhaps
you might see knowing his father breathed his
last some day. and he is the elderly person
at home now. I have requested him to sell
his horses ornaments & possible. It will be
bullock
his wishes if you could advice
or request

him to grant me that sum. has such a
language. by which he should have the readi
to do it — at the very moment. Till the time
I will collect some thing more. Today by the
moment I have 200 Rs Cash in the me-
as soon as I collect some 500 Rs I mean to go
to ask for a loan. to some people. or to some
of the chiefs for funds. I write nifom you.
by the by. The other day I have drafted a
letter to Ram too. Thanking him for the
help he had done to me. while going to
Calcutta. and hence I have not paid him a
pie to thanking as yet. and also I have
asked his hardon that I have not paid
his sum as yet. also I have said to him
that I am going to return it by the by.
I have kept this point of mine going
to America". and have consulted him for it.
Let us see what he says. after I receive from
him as an answer to my previous letter I am
going to send your letter to Haribhai for it.
Shamal that letter to Haribhai but he said
nothing. The whole day & night there is no other subject
before me but this only to you need not
mention about my coming over there.
But do one thing write to Bandu.
& also to Ram if he can help
with a small amount
or loan. and also
to Haribhai.

and Dawn. Collecting some amount from myself. and then may I will be able to come there as you say otherwise he will take much time I believe. As you please you do. But be sure Dawn sure to come there never mind if Dawn take for some more from months. That all. In getting an uncle like my heart I need. a letter from Sandhya from Ramdurga. He says when he will ask me for money to send you I will have to send whatever the sum he requires you if may exchange Rs 200 — That's all expecting an early reply. how to proceed in San Francisco. Yours sadly Chandrika Devi

write in detail where I should get down etc etc

I have written yesterday to Bombay Thomas Cook about everything. About journey etc etc

[illegible]

1403

Dr. Narayan Sitaram Karandikar
M.A. Ph.D.
Michigan University
Ann Arbor
U.S.A.

Hon Schuleli 24-2
'18

my dear Narayan

Rud Mons
& I have replied th
(last two) all
have ... to
hope the ... g
Ever ...

R K Sherma

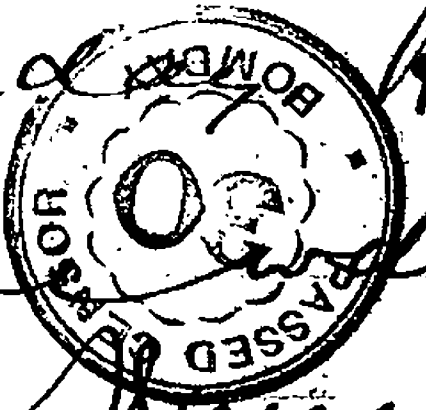

ಶುಭಮ ಶ್ರೀ

೫೦೨ ೨೪.೨.*೧೪೧೧

ರಾಜರಾಜನಾವನ್ಸ್ಥಾಯಿಚರಿಗೆಶ್ರೀಗಂಧ
ನುಮಾಡುವವಮುಸ್ಕಾರ್ಥಳು ಎಲ್ಲರಕ್ಷೇಮವುದಿಂ
ದಂವಿದ್ದೇವಿ ತಮ್ಮಕ್ಷೇಮವುವನ್ನುಮೇಲ್ಕಾಂಡ
ಮೇಲೆತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ತಮ್ಮಪೆತ್ರನನಶೆಯು
ದಿಲ್ಲ ಮೂಕೆಯುಂದಿಲೆಂಬ ಕಾರಣವ್ಯಮಿದೇ
ಯಿರುತ್ತದೆ ಚನಂದರಿಸ್ಲಾಲ್ಗಪೆಟ್ಟಿಕ್ಕಲನಂದ
ದಲ್ಲಿನಮಯುವಲೆ ನೀವಪ್ಪಕ್ಕಾಬೇಕು ನನ್ನ
ದು ವಸಾರ್ಥದೆಲ್ಲಿಪರಿಷ್ಕಾರಿಯುವಿರುತ್ತದೆ
ಯಿದಕ್ಕೂ ಡಿಮ್ಮೆಕೆ ಉಪಕಾರ ಚನಿಗ
ಯಿಲ್ಲ

ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಧರಗೋವಡೆ

પ્ર. નં. 92-13
27-2-92

આપણા દેશમાં ઘણાં ઘરોમાં કૂતરાં પાળવામાં આવે છે. પૈસે ટકે સુખી કુટુંબોમાં તો કૂતરાં પાળવાં એ એક મોટી પ્રતિષ્ઠાની વાત ગણાય છે. કૂતરાંના ખોરાક પાછળ કેટલાક ઘરોમાં દર મહિને નીચે પ્રમાણે ખર્ચ થાય છે.

દૂધ વગેરે	રૂ. ૫૦
ગદાગ	૨૦
બિસ્કુટ	૫
બાફેલા ચોખા	૨૦
બિસ્કુટ	૨૫
કુલ રૂપિયા	૩૦૦

આ ખર્ચ કરતાં પહેલાં ઘરના વડીલોની સલાહ લેવી જોઈએ.

માનવીના મનોરંજન માટે પ્રાણીઓ પાળવાં કે નહીં એ પ્રશ્ન ઘણાંને મૂંઝવે છે. કૂતરાં પાળવાં કે નહીં એ પ્રશ્ન પણ ઘણાંને મૂંઝવે છે. કૂતરાં પાળવાં કે ન પાળવાં એ પ્રશ્ન વિચારવો જોઈએ. કૂતરાં પાળવાં કે ન પાળવાં એ પ્રશ્ન વિચારવો જોઈએ. કૂતરાં પાળવાં કે ન પાળવાં એ પ્રશ્ન વિચારવો જોઈએ.

આપણા કામ

વંદન

૮-૧૧-૫૮

પૃ. નં. 93 ५।०

પો.ઓ. 12 વર્ષ.

ઝાડે ઉતરે મોલા પધારો વહેલી લીકુને ઘેર બાંધી
ખારપા મારશિલ મારા પાથી ખુશિ વાકુમ્ય ખીને ઘેર
રો પેગ મારે ઘેર મારા કુમારિનીદેવા મારા દુવા વેકીની
ગાદે મારા મારીશે દેવ પેરા અદ્ધા પેગ મારે ઘેર મારા
પધારો દેવા દેવીઓ મારી ઘેર મારા દુવા દીધે પેરા
તેરો ઘેર હોઈશે દેવ દેવી રાજા ગાદે પધારો ઘેર મારા
પૂરીશે દેવ પેરા ઘેર મારા ઘેર મારા ગાદે પધારો
ઘેર મારા દેવા દુવા દીધે પધારો ઘેર મારા પૂરે હોઈશે
પેરા હોય ઘેર મારા મારી પેરા ખુશી વાકુમ્ય ઘેર મારા
મારી ગાદે પધારો ઘેર મારા દેવ દેવી ઘેર મારા
ગાદે ઘેર મારા પધારો ગાદે પધારો મારી પધારો પેરા
પધારો મારી મારી મારી પધારો ઘેર મારા પધારો
ઘેર મારા પધારો મારા પધારો ઘેર મારા પધારો
ઘેર મારા પધારો મારા પધારો ઘેર મારા પધારો

પણ ત્યાં ઉપર ઉપર ઉપર

(1927)

पत्र नंबर ११ ॥श्रीराम॥ हुबळी

शुक्रवार ता. १७-१-१५

चि. रा. रा. प्रिय गोविंद यांसी प्रेमपूर्वक नमस्कार. वि. वि. या आठवड्यांत आपल्या कडून पत्र आलें नाहीं. आपल्या प्रिय माणसा कडून जर पत्र आलें नाहीं तर आपल्या मनाची किती निराशा होती हे तुम्हांस आपल्या आपणांस आतां सांगावयास कोणतें आलें पाहिजे. शुक्रवार तारीख १२ रोजी मी सत्यनारायण होतात्हणून) देवाचा नैवेद्य आपल्या येथें होतो. रा. रा. गुरुराव्यास ही आलें होते सांगी. वि. विषयी कांहीं पुसून पाठवीत असशील. पाहिजे. ते पत्र माझ्या हातीं पडतांच मनास का आनंद होतो हे आपण जाणतां. आतां मंगळ वाटेल कीं हे पत्र जाणण्या कडून आहे म्हणा पाहते तर ते पत्र जाणण्याचे तारूण्य कसलें दिसतें कां हें आलें आपले संबंधाबद्दल हरी आलाच. वि. बाळूचा हा वार्षिक दिवस समजा काहीं तरी संभाळणें नाहीं आतां वि. विषयीं आपणांवरी तो पत्र लेखी कळवा म्हणजे. हा वरील मजकूर हें लिहिण्याचें कारण हा कुटुंबाचा कां पत्रव्यवहार नाहीं (मी. काठे यांची आठवण वरी माझ्या हातीं पडलीच पाहिजे) मंगळ इतकें आपणांस लेखी. आपला

तारीख १२ रोजी रात्री-या गाडीने वि. वि-
द्यालय व्हाया हुबळी-धारवाड हे दोघेही परीक्षेला करता
पुण्याहून येणे आहेत. त्यांच्या बहुतेक त्यांची प.
रीक्षेचा संपर्क रा. भास्कर होंकरआण्णा वि. वि. विद्या
पीठ या निरोपाची तार परीक्षा संपल्यानंतर आली
प्रश्नांचा अंतिम बंदोबस्त रा. बापूआण्णाची परीक्षा आहे
उद्या चार महिन्यांचा मागे स्वरांची परीक्षा तारीख
होती पण या संपर्कात पारंपरिक होऊन आली
आहे. पाहूया आता काय व्यवस्था करतात
ते. असो. आपण विचारलेल्या प्रश्नांचा खुलासा
मागील आठवड्यात दिलेला आहे. त्यापलीकडे डबा
डोक्याला मलमाचा बांधून कोणी दिलेले झोपले
का. बाकी आनंदात आहे कळावे.

इकडील व कुलदीपकडील सर्वांना
मुजरे सुचवित आहे. तिकडे वहिनी
काय आहे. बंधू तारीख आपला आशीर्वाद.

आपला

वसंतविनायक व आणि मंडळ सिद्धगिरी विनायक बाबू तारीख.
बाबूची प्रणामे.

पत्र नंबर
१८

॥श्रीराम॥

हुबळी

मंगळवार रात्रौ ता. २३-३-१

तो. रा. रा. नानप्पास पोद्दीकर जाडून निकाल चरणीं
मस्तक ठेवून नमस्कार. वि. वि. आपले तारीख ३१-१-१५
(नंबर ५) रोजी लिहिलेले पत्र. तारीख १८-३-१५ रोजी
दुपारी १२ वाजतां माझ्या हाती पडले आणि कमलादेवीचे
पत्र माझ्या आदले दिवशी म्हणजे तारीख १७ रोजी माझ्या
हाती आले. मागील आठवडी आलेले पत्र कमलादेवीने नंतर
दुसऱ्या डाकेस्नि. कळून आले आहे. व तारीख ७-३-१५ रोज
लिहिलेले आपले तीस अधिरी कार्ड तारीख १९-३-१५ रोज
पावले या कार्डा वरून मला वाटते की मी आपल्याला मागे
पत्र पाठविले नाही म्हणून आपण मजवर पुष्कळ रागावला
आहां नानप्पा, आपल्यालां वेळ नसेल पण मागे इतक्या दि
वसांत आपणा कडून अशा थोड्या मजकुराचे पत्र कधीच
आलेले मला तर आठवत नाही. खचीत मजवर आप
इतके रागावाल असे वाटले नव्हते. माझ्या हातून मोठी
चूक झाली या नंतर अशी चूक होणार नाही. मागील
चुकी बद्दल माफ करावे. असो.

नानप्पा, कमलादेवीने म्हणा अगर अमेरिकेतील
स्त्रियांच्या रीती म्हणा मला उपाधिक्य दिसले आहे पण मला
त्याचे काय वर. ज्ञान आहे माझी योग्यता तरी आहे का
इंड मला स्वप्नांपण पडणे शक्य नाही. तीसऱ्या म
ल इंग्रजी येते म्हणून सांगा आपण, मला ज्ञान व त्या

ते खरे समजून माझ्याही पत्र व्यवहार करू लागले आहेत. तसेच मला उपाध्यक्ष निवडले आहे खरे पण मी त्याचे कसलेही तऱ्हेने उपयोग करून घेऊ इकडील स्थिती आपल्याला माहित आहेच कोणत्याही गोष्टीचे हे अरे नव्हे अरे जर आम्ही म्हणालो तर लगेच टिका सुरू होते अजून घरची माणसे सुधारलेली असती तर ती गोष्ट वेगळी होती घरे सोडून बाहेर गेलेले कुणालाही धक्कार न नाही मग आम्ही दिकडे काय आणि आमच्या होऊन होते काय असेच जसेतसे घरकुल एका कार्यालय बसून तिकडे बसण्या पेक्षा आमच्या होऊन कोणतेही काम होणे शक्य नाही नाहीतर, आजचा वेळेला हे असले विचार माझ्या मनात येतात त्यात्या वेळेला मला मरण प्राय दुःख होते पण ते बोलण्या पलीकडे माझ्या होऊन कोणतेही काम होत नाही.

असो, सध्या विनायक अजारी आहे म्हणून पुढील खेपेस कमलादेवीच्या पलीस उत्तर जाईल. तारीख २१ रोजी भास्कर शंकर आण्णा व विनायक सायंकाळच्या गाडीने आले भास्कर दुसरेच दिवशी घोरपडीस गेला. चांदेकरांच्या नावाने पाठविलेले पत्र मी पोष्टात टाकले. रा. लखूकाकांच्या डॉ. कडून लखूकाका ऐके असताना आपल्याला बहुमान मि[illegible] बद्दल त्यांनी लखूकाकांना एक कार्ड लिहिले होते ते कार्ड आपल्या कडे पाठविण्यास लखूकाका मला सांगीतल्या वरून मी आपल्या कडे पाठवित आहे हे कार्ड पाठविण्या चे कारण एवढेच की आपण अमेरिकेस जाण्या पूर्वी आप

त्यासाठी ते डॉ. म्हणत होते म्हणे की हे काय अमेरिकेला
जाण्याचे त्यांचे पैसे कोण देणार आणि म्हणायचे डॉ. आज
आपल्याला इतके मान देत आहेत ते आपल्याला परवडण्या
करिता पुरेपूर दिले आहे. असो.

इकडील व कुलधर्म-कुलाचार कडील सर्वांना माझा
नमस्कार आहेत आपल्या मकुतीस फार फार जपत जावे
कळावे.

आपली नंदूताई.

421 Hubli 24-3-15

My dear Narayan

Received your letter. Bhaskar has come from Poona. He has taken Miss Kamaladevi's letter of this week. All here are doing well. In what terms are Messrs Govind & Nadjiji? How are they? Nothing more

Yours affly
R.K.Shivram

No. 12.

Hubli
24-3-15

My dear Nana,

Arrived here from Poona on 21st at 7.30 P.M. Had fever all the way along. Now I am alright.

We have received two letters from Sister Nana - one from Miss Kamaladevi and the other from Worli Whitesides. I shall answer them. Don't care

Dear Bapurao has been to Bombay for his exa which began on the 22nd.

All well those the same with you

Yours affec
Vinayak.

423

24. 3. 15.

My Dear Narayan

Your Post. Card. date 31.1.
to hand. Sorry to hear of your
health. Now shortly I am going
to leave this house - As there was
a quarrel between myself &
Vasu. It is since last June 16th
I am taking meals. only once.
at night. Neither Our Brother
(Supposed) nor his wife inquires
what I eat or drink. I know his
her Character and as well as his
Character from long since. I am
put in difficulties As regards
meals. Since my Gangadhar's death
how might I say any thing to me.
But really. She was more to me.
than the persons who are living
of my Relations. and I mean to
follow my own System. As previous
I had a long desire that these
persons should try to treat me better
but my Ideas is quite Contrary
And now. I cannot suffer any
more. these difficulties.

and if I stay any more now the
hatefulness will be increasing day
by day. and by which my health
will spoiled now it has already
been spoiled more than what it
was. I don't wish to write any
more now to you — You make
out from this. You know all
these things from the beggining

Yours affly.
Constance

425

My dear Narayan

I am alright but
my health - I have seen
your post cards received today
I do not like that I have
to write anymore in
particulars

Yours affly
Gandhi

1st April 16

426

Hubli
1st April 15

My dear Nana,

Your letters to hand- a card and a cover- not simultaneously but with an interval of a day. Mr Aluri's letter is already directed to his address. He might have received it.

Today, you know, is the first of April. So you might be enjoying that kind of pleasure of deceiving others or of making a fool of others. Is it not? Is there such kind of System? Have you done anything of the sort? If so, let me know.

No doubt you had written that rich men like us - not particularly our family - may afford any sum and meet any number of failures and shall not have any regard for the same

But I question you " Do you really think that they don't regard such failures or you simply cut jokes?" Let me know this please. As for me, I regarded and I do regard it. While reading yours, I thought, Something was cutting the vital parts of my heart: Moreover, (You may be knowing after you step on your mother country's soil) That our — Whyour - my brother has become very kind and generous and he will expend any number of Rs to send us to appear for any number of such examinations; then Why care! But away with this

Today only I have answered Kamala Devi and asked her to send a portrait of her own. All well. Hope the same with you

Yours affly
Vinayak

पत्र नंबर
१३

॥ श्रीराम ॥

हुबळी
गुरुवार दि. १-४-१५

दी. रा. रा. नानाण्णास दोन्हीकर जोडून त्रिकाल वंदनी
नमस्कार. वि. वि. आपले तारीख २१-२-१५
(नंबर ८) व १४-२-१५ (कार्ड नंबर ७) हे दोन्ही पत्रे तारीख
२७-३-१५ रोजी मिळाली आनंद झाला.

कुंटेराव, मी मासी पत्रे लिहून झाल्यावर डबकी
सोडून चारपा वाचून पाहते पण मला काही चुका काढता
येत नाहीं माझ्या पत्रातील चुका जर मला काढता आले असते
तर पत्रे लिहितानाच मुळी चुकाच होत्या ना मी पत्रे लिहित
ना काळजी पूर्वक व समजावून लिहिते पण मला लिहिता
येत नाही म्हणून चुका फार होतात व आपल्याला माझी
धांदराडी व चुकत माकत लिहिलेली पत्रे वाचताना फार
त्रास होत असेल पण आपण माझ्या साठी डबलही त्रास घे-
तला असेल आणि आहे. आज आपण गेल्यावर हुबळीस
नवे धोंधे डॉक्टर आले आहेत डिक काम्हणे व दुसरे लि-
मायत व त्यांची नावे अनुक्रमे चंळगेरी व पाटील असे
आहेत. रोबडे दोन्ही कंपनीची मरमराट पूर्वी प्रमाणेच चालू-
ली आहे. काळजी नसावी नी. सो. पोतनीस (आपल्या बहिणी
ज्या फकीरा-भगाकरता) बारा लकोटास जावून चार दिवस राहिले
परंतु लवकरच येतील. चि. सौ. सिंधू वहिनी हरिभाऊ घांच्या
कडून पत्रे येत असतात व मीही उत्तर पाठवित असते.

यांनंतर मी होता होईलतो पंधरा चुकां नकरण्याची खबरदारी घेईन.

नानण्णा, आपण मला प्रत्येक गोष्टीत वारंवार अं. सेच समजावून सांगितलं आहेत आणि धरून हे पंच पेथेच्या संबंधित कळावे. आपली प्रिय मंजूताई.

H20 Bombay 9-4-15.

Dear Thanawala

Have your card to hand. Will you kindly let me know if you had sent me a chit when you wrote your last to our Poona address. I got it not. Never mind. So I strongly hope that your eyes may terminate soon. Will alright. Nothing more.

Yours affly Bhatta

Dear Anna and Kaki Tendulkar best wishes to you — JB

पत्रसंख्या १४ "श्रीराम" दुबळी

ता. ८-४-१५

दी.रा.रा. नानाभाई पांडुरंग जोशी यांचे अनेक नमस्कार विशेष. तुम्ही दिलेले पत्र मिळाले. त्याप्रमाणे आम्ही पत्र पाठविले नाही. तुम्ही पत्र पाठविले नाही. तुम्ही पत्र पाठविले नाही. तु

431

Dr. Narayan S. Hardiker
M.C.S.
University of Michigan
Ann Arbor
Mich. USA

॥श्रीराम॥ हुबळी

५३२ ता. ३०-४-१५

वि. रा. रा. नानणास तात्यांचे प्रेमपूर्वक दोनशेकर जोडून निकाल चरणीं मस्तक ठेवून नमस्कार. वि. वि. या वर्षी तुम्हीं आपल्या कडून पत्र लिहिलें नाहीं.

नाना, आपल्या कडून पुष्कळ दिवस सात सवीस्तर मजकुराचें पत्र आलें नाहीं कारण काय तेंहि लिहित नाहीं म्हणून कीं आमचा आपल्यावर कंटाळा आला असा मला वाटतें आमचा आपल्याला कंटाळा येण्याचें आपल्याला काय कारण? नाना पत्र लिहिलें म्हणून पान ओढी करतें असें काहीं खरडून पाठवत जाऊं नये? असो. इकडील सर्वत्र मंडळी खुशाल असून हेंच वर्तमान तेथेंही असावें. मजकूर मजपर्यंत आले. कळावें. आपलीगायनाई

धनजीकरे ॥श्रीरामः॥ हुबळी
१८

५३५ ता. १६-५-१९१

वी. रा. रा. नारायण पांडुरंग जोशी यांसि
लि. चरणीं सरलक हुबळी नमस्कार. वि. वि.
आपल्या कडून बरेच दिवसांत पत्र नाहीं येत
आजे तीन आठवड्यांत नाहीं. आपलेकडे सर्व
ता आपल्या आठवणी फार फार होतात असतील
आम्ही ता मनांत चैन नाहीं आपल्या कडून
आठ आठ दिवसांत पत्र येत असतें हल्ली
ती बाबूंना थोडा तरी मनांत आराम वाटला.
असो. आमचें सर्वांस मंडळी पांच चार दिवसां
चा आंत कलकत्तीस जाणार आहे फार
दि. आंबूताई (हुबळी वहिनी) लहान आहे
व आपल्याला जपणार नाहीं म्हणून आम्ही
येणार नाहीं. आम्ही सर्व मंडळी येथून
रविवारी पांच दिवस दि. गोपाळजी आंब
गाडी करतां आपण रविवारी पांच वाजतां
यावें आम्ही आपले [illegible]

433

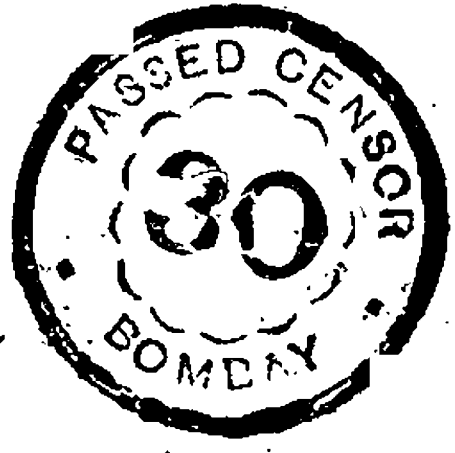

To

Dr. Narayen. S. Hardikar
M.C.P.S.
Michigan University
Ann Arbor
Mich U.S.A.

From:
G. Shivaji
G. Shivaji & Co
Khilla Taluka

436

To,
Dr. N. S. Hardikar
M.C.P.H
University of Michig
Ann Arbor (Mich
U.S.A

श्रीराम

५३१

श्रीराम

कलहंदगी

ता. १९-फ्रु-१९

दी. राजा. वासुदेवराव पटवर्धनकर यांसी मित्रवर्य चरणी
नतमस्तक होऊन नमस्कार वि. वि. आपली पत्रे (ता. २९-१-१९
दि. १२ व ता. २८ मार्च १९ दि. १२) पोचली. मजकूर कोर
करीत असलेला करी. वाचून फार फार आनंद वाटला.
मंगळवार वारीख १८ रोजी मंहादेव ता. बजावर हुबळीहून
निघून आपण रात्री सातच्या सुमारे (रा. रा. अण्णा व अरविंद असे
दोघेजण रोडने) मजकडील १० वा. पावा येथून पोचलो.
रा. रा. सरदेसाई यांची आमच्या बरोबर ओळख झालेली आहे.

वासुदेवा, आपण आलात्याबद्दल थोडा थोडा
मजकूर लिहिला असता आपण फारच काबरे मी
आपणा कडून परिपूर मजकूर येण्याची. पत्रे लिहीत असतो
तरीपण वेगळे वाटे पाहून आहे पण पत्र येण्यास
पाहिजे. पत्र येण्यास चार किंवा पाच आठवडे अस्तात
मात्र मुंबई मी केली असतां आपल्या पत्राची वाट पा
त असतो तितकेच माझ्या मनाची तिरपीट होते.
असो. मागे आपल्या कडून जितक्या कलकलेच्या पत्रे
येत होती ती आतां कमी होऊन कलची हकीकत
आपण लिहिली हे पाहून होतो. आपण इकडे
येण्यास निघण्याचे तारीख वगैरे मला पत्र येण्यास
पाहिजे. ते कारण माझ्या मनांत एक संशय होत.
असा पाहून मी मजकूरचे पत्रे आपली वाट पा.

No 20

43

Hoshk.
22 June 15

My dear Nana,

we receive from you. This line
dear Gangubai can't write simply becaus
she has followed Ambutai to Belgaum. Don't
be angry. Last week I was seriously
ill only malarial fever. Don't enjoy
marriage ceremony. Our fate will be
tested just on the auspicious morning. You
shall know in the next. Ganpatrao
had been here for a week for the ceremon
We feel two weeks of your absence

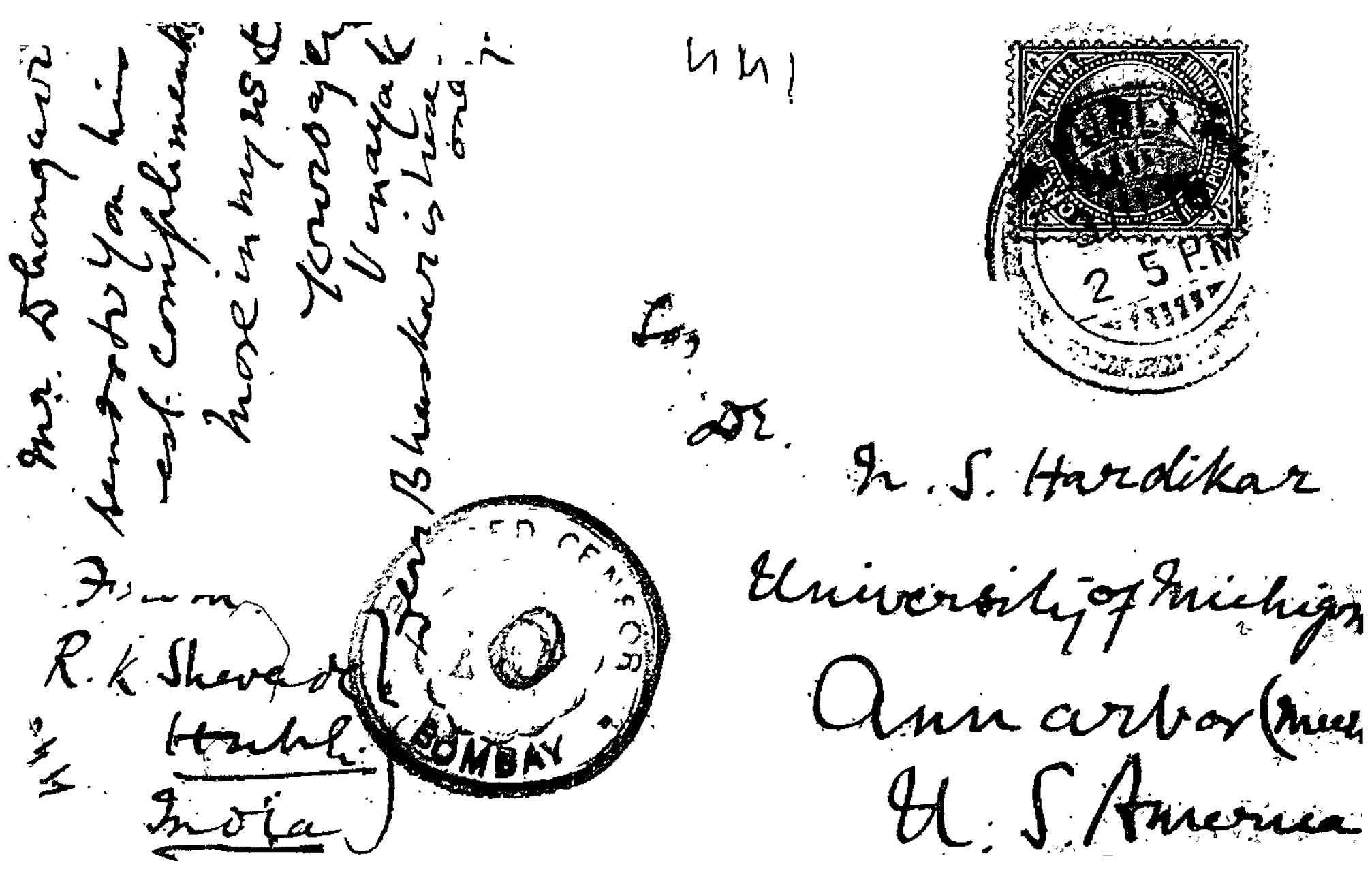

No. 22 Honolulu

1643

Dear N.S. 24th June

Why not in detail from you? I received your card containing two lines actually. Why so indignant your will. Bhadkar at Dhor. G.S.'s marriage settles on Sunday coming 27th. When yours? You have even forgotten to number your letter. Sorry Vinayak

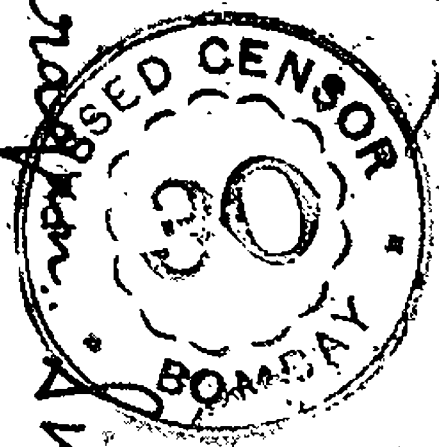

Sardesai Khare
Boardinghouse
University of Michigan
Ann Arbor (Mich)
U.S.A. America

of Chanda & Bhaskar at Dha
Both will attend the College
next term. Shanker is gone to
Baroda to study mechanical
Engineering. Bhagirathi
has given birth to a female
child. Mrs. Anantarao Tendu
died of the bad effect on the
body of [redacted] Yours
Vinayak
446

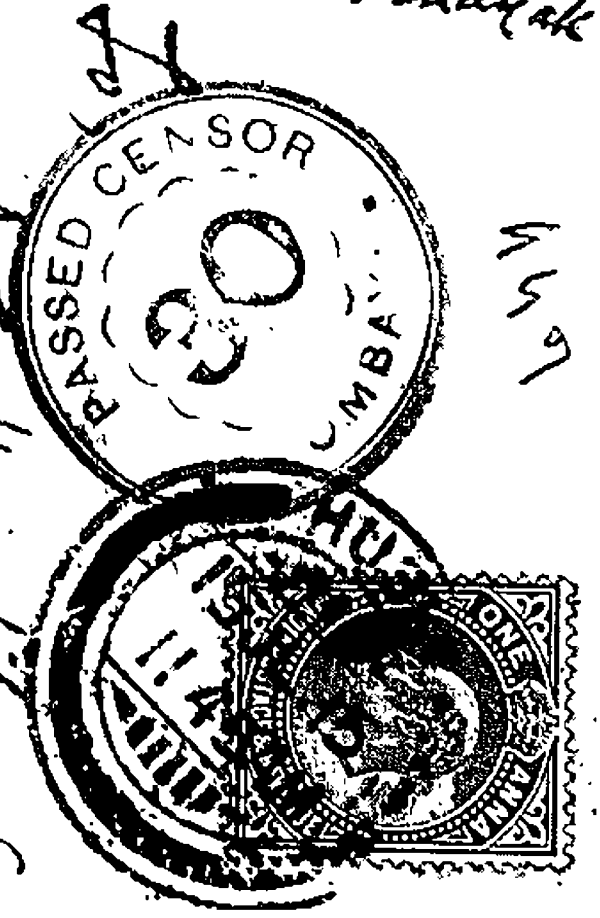

N. V. Hardikar Esqr
Assistant Professor
Annamalai University
Annamalai Nagar
(Chidambaram)
S. Arcot Dist

Hardikar

University of Michigan

Ann Arbor (Michigan)

U.S. America

No 21

452

Hubli
16-6-15.

Dear Dr.

This [illegible] is unfavourable to the last of Shankar Govind [illegible]. Will try once more. [illegible] itches horribly. Some devil is after me.

Vinayak

To,

453

N. J. Handikar.

Ann reply of Prof. Engg
Ann Arbor (Mich)
U.S. America

No. 26

455

Hubli
29/7/15

Dear Dr,

Your card to hand. Well with my studies the health. Rains have set up. Weather too bad. Nothing in my spl.

Yours affly
Vinayak

#4

U.S. America

Univ. of Michigan
Ann Arbor (Michigan)

556

पत्र नंबर ८७ ६ ऽ ९ ॥ श्रीराम ॥ दुबळी

ता. ७-८-१७

वी. रा. रा. नानणास गंगूताईचे प्रेमपूर्वक दोन्हीकर जोडून त्रिकाल चरणीं मस्तक ठेवून नमस्कार. वि. वि. या १५ दिवसांत आपण कडून पत्र नाहीं त्या मुळे मात्र्या म. नाला स्वस्थता नाहीं ज्या दिवशी आपले पत्र मात्र्या हाती पडेल तो दिवस सुदीन असे मी समजेन. असो. इकडील सर्वे मंडळी खुशाल आहेत आपल्या प्रकृती. स पत्र यावे. अभ्यास कसा काय चालला आहे हे संब करीत जावे जेवणात काय. ता फरक केला ते कळवावे पत्री वा. ट पाहता समाधान पाहणारी आपली

प्रिय गंगूताई.

No 27

455

Hombl
5 8
15

Dear Nana

Nothing this time. Ina
receive. We had a leave yest
on account of the anniversary
The Declaration of the War of our
rulers & prayers were offered
in their names to get success.
A bright hope the same will
you

Yours affly
Vinayak

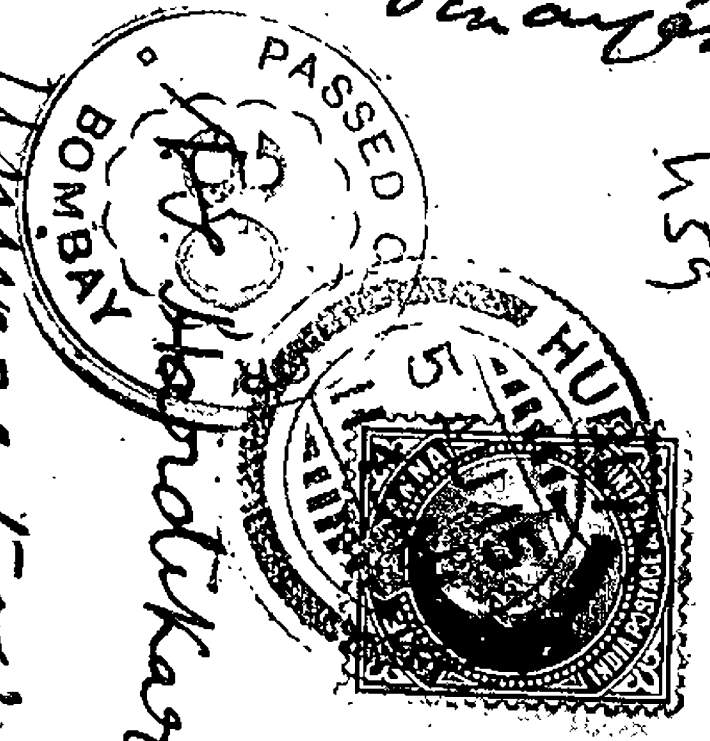

455

V. V. Shahotikar Esqr
University Library
Ann Arbor (Mich)
U.S. America

No 60

Honkli
9/8/15.

My dear Nana,

Yours to hand duly. Strangely enough to see that there were two infected cases just two days before while I was glad to write to you of the fact last time. We have been inoculated. We are all well here. Hope the same with you. Prof. Ram Murti Pandow had three more performances here and an interesting ~~fortnight~~ ~~day~~ on Concentration for an hour and a half. Quite interesting work in my work.

Yours affly
Vinayak

तारीख २५-७-१५ (नं. ३०) रंगो लिहिलेले आहे

३-८-१५ रंगो लिहिले

No. 30

461

Honbl.
19th aug.
15.

My dear N.S.,

yours to hand duly
2 cards & a letter simultaneously
Extremely glad to read them -
saw your portraits. I too bear the
same opinion as regards it which
Sister has written. What of your
examination? Please let me know
the duration of days & nights in
America & the seasons, lasting
from what months to what.

I am well with my health as
well as studies. All well.
Enjoyed our trip & days
are awaiting you. More in my nxt.

Yours affly
Vinayak.

लिहिण्याचे सोडले नाही.

तात्पर्य, आपणास जरूर मजकूर लिहिण्यास वेळ मिळाला नाही तरी मारुती कडून जरूर मजकूर मागविण्या चा आपणास पूर्ण अधिकार आहे. असो तर समजून आहे आता या वर आपण मनात काय आहे कोणा जाणे. मनोरंजनातील लेख वाचण्यास मिळाले होते सा वरून आप-ले विचार मला थोडथोडे समजून आले आहे पण आपण पुढे आमच्या बरोबर येण्याने वागण्यात फी करू नये असे तर आ-पण सांगता येत नाही. इकडील सर्वत्र मंडळी खुशाल आहेत आपल्या प्रकृतीस जपत जावे आपला फोटो पाहून आनंद झाला पण पुढील खेपेस तिकडील पोषाखात पाया पासून डो-क्या पर्यंत काढलेला असता छान मला आपला फोटो पाहिजे आहे तर पाठवून द्याल काय? कळवावे. या पत्रा सोबत फोटो पाठवून देत आहे पोचल्याचे कळवावे. कळावे. आपली.

विश्वासू तारई

पत्र नंबर
२६

श्रीरामा.

हुबळी

गुरुवार ता. १६-८-१५

ती. रा. रा. नानास प्रेमपूर्वक दोन्हीकर जोडून विज्ञापना करणें मस्तक ठेवून नमस्कार. वि. वि. आपली ता. २०-६-१५, २०-६-१५. ४-७-१५ (नंबर २४-२६-२७) रोजीं लिहिलेली आठही हीं तिन्ही पत्रें डाकाच दिवशीं माझ्या हातीं पडलीं. नाना, फार दिवसांत यासं महिन्यांत म्हणाना इतक्या मजकुरानी भरलेलें पत्र मला वाचण्यास मिळालें नव्हतें या सबबला आपली भर नंबर तीन याच्या सहित सविस्तर मजकुराचें पत्र ता. १२-८-१५ रोजी पडलें. खेरीखेर या दिवशी मला किती आनंद झाला हें माझ्या मारवीला (लिहितांला येत नाहीं म्हणून) पत्र रूपानें लिहून कळविता येत नाहीं. मोठें पत्र ५-६ वेळां वाचिलें तरीन तरी माझ्या मनाची तृप्ती झाली नाहीं. असो. नानाण्णा, तुह्मी तासां पैशा कमीजर झोपधेतली तर प्रकृती बिघडते अशीजर आपली पूर्ण खात्री झाली आहे तरी कमी झोप घेवून प्रकृती बिघडवून घेण्यास कोण नेर. आपले मत दर्शक अर्थात कांहीच नाहीं तेव्हां यासंबंधें मत अजून आहे कीं आणखी डाक तासं जास्त झोप घेतली तरी हरकत नाहीं पण प्रकृतीस कांहींही जपत असावें निष्काळजी पणा उपयोगाचा नाहीं आपणासं जर वेळ मिळत नसला तर सुधारलो तेवढेच कळवा पण यासंबंध करून घेवू नका. माझ्या कडून चुक झाली मी आतांपर्यंत फार वासं दिलें आपल्या कडून मला क्षमा केली

जाणार नाहीं का ? मी पण जाता होता पोस्टिलो कार्डावर रविवार जरूर मजकूर लिहीत जाईन. मागेही पण लिहीत होत. कुटेही, आपणा कडून काम चुकू शालो आहे म्हणून माझ्या कडे इलमा मागता स्वावधारत पेक्षील मळ मिळत नाहीं असेर आपणा लिहीत असतानाना मी रागावून बसून काय नाहीं मी (माझा आपणावर पूर्ण विश्वास आहे) केव्हाही आपणावर रागावणार नाहीं आपणास किती काम करावे लागते याची मला कल्पना करवते पण मनाला किती जरी समजूत घातली तरी ऊरवाय वळत असे वाटते की तेव्हा संबंध वर्षात नातवणा कडून काहीं आले नाहीं व पोटा असता मजकूरही वाचण्यास मिळाला नाहीं मग यदाचित का असेल आम्हाला ते विसरले तर नसतीलना असे वाटून फारफार वाईट वाटते पण, लगेच ही कल्पना पटत नाहीशी होते व त्याना वेळ मिळत नसेल आज नाहीं उद्या भरपूर मजकूर राचे पत्र वाचण्यास मिळेल असे वाटते व त्यातच आनंद मानून घ्यावे लागते. मी आपणा तर्फे पाहिजे त्यांचे कडे इलमा मागण्यास तयार आहे पण आपण प्रकृतीस मात्र जपले पाहिजे. असेना. आज तीन महिन्या मागचा फोटो व आजचा फोटो दोन्ही जर हातात धरून पाहिला तर मला वाटते मी स्वेपलो आपण रोडलो आहो स्वेरलो प्रकृतीस काय झाले होते म्हणून रोड झालो आहो ते न विसरता कळवावे. दिवलीलामृत रामरक्षा पाठ आहे ओरामं नाम मात्र झालेल्या दिवशी लिहीत नाहीं सो दिवशी नाहीं पण

पत्र नंबर
२७

"श्रीराम"

हुबळी

ता. २१-७-१७

वी. रा. रा. नानण्णार गंगूबाईचे प्रेमपूर्वक दोन्हीकर जोडू
न लिकाल परसीं मस्तक ठेवून नमस्कार. वि. वि. आपल्या कडून
या स्वरूपाचे पत्र नाहीं पुढील आठवड्यात मिळेल अशी आशा
आहे. असो. मला वाचता येते म्हणून मासी चिंमत हा
उ लाट करण्याची नाहीं असे आपण समजता कामा
ये! तसे काहीं नाहीं आपण इतके शारूण दिकलेले
असतांना आपण हाउलाट करण्यास तयार आहां
मग आपल्या शारूणपणा पेक्षा शारूण पण मारल्या जवळ
डाक तिकाडावर दरवील नाहीं मग हाउलाट्य काय
त्यास पलीकडचे दुसरे उपयोगी काम करण्यास दरवील
माझी तयारी आहे. नानण्णा, मला वाचता येते म्हणून
मी हाउलाट करणार नाहीं काय नाहीं आपल्या दया
स्वरूपात हे काम जर मी केले तर त्यात मला भूषणच
आहे. नाना, मला नाहीं वाटत की मी पसंत केलेल्या
मुलीस आपण तयार न काढता करून घ्याल असे.
किती जरी आता आपण नाहीं म्हणाला तरी तिक
डून आल्यावर थोडे तरी सुधारलेले मला दिसाल त-
थे मी आपल्याला सांगेनच त्यात काहीं कमी कर
णार नाहीं. असो. पुण्यास ६ दिवस होतो मुंबईस दोन
दिवस होतो सोलापूरास दोन दिवस होतो. विजापूरास एक
दिवस होतो बागलकोटास दोन दिवस होतो. पुण्यास बेल

नागर व तुलशीबाग हे दोन पाहून आलो दुसरे काही आम्हाला कोणी दाखविले नाही मुंबईस आपला बंदरा वर डकवा गेलो होतो आकबे वर दोनदा गेलो होतो आणि हैदरी मार्गारिन व मुसिपम मेंबर डबेड पाहून आलो. वि. रा. सिंधुही आमच्या बरोबर मुंबईस आलो होती मुंबईहून परताना तळेगांवास उतरलो होतो तेथे काच कारखाना पाहण्यास सापडला कारखाना पाहण्यासारखा आहे काम चालू असतानाचे पाहण्यास मिळाले होते तळेगांवास एक दिवस होतो. खालापूरास निंबाभवानी म्हणून एक पेठ आहे त्या पेठेला गेलो होतो दुसरी कडे कोठेही गेलो नाही विजापूरास राहण्या करिता पाहण्यास गेलो होतो. असून आम्हाला प्रवासात सर्व साधा दिवस लागले. रा. रघुनाथराव लग्न मागले आले त्यांच्या सारखी माणसे पाहिजे मागली आहेत पण मुलगी स्वरूपाची मागली नाही कशी काय आहे हे रा. हरिभाऊ कडून समजलेच आहे. पुनः माझ्या कडून समजण्याचे कारण नाही.

नाना, जेवणात कोणता फरक झाला आपण या आता खाण्यावरील जेवता की हातीनीच करून घेता आपली प्रकृती कशी काय आहे असून अमेरीकेत किती दिवस राहणार ते कळवावे आत्तीकडे आपल्या प्रकृती विषयी काहीच लिहित नाही यात्र कारण काय माझी प्रकृती ठीक आहे डबेच्या दरवेळेला लिहित असतो

पाहून जास्त हकीकत आपल्या कडून समजेलच ही आली आहे या पत्राला वरीच भरपूर मजकूराचे उत्तर मिळेल आशा आहे. चि. विपीन अरविंद इंदुमती यांची प्रकृती ठीक आहे. रा. भास्कर चार दिवसा खाली येथे आला होता. पाच दिवस होता रा. बापूने आपला अर्जुन कलघटगीत असे आहेत. शेवडे बंधू कंपनीस पाठविण्या करता आपण डाक पत्र पाठविले आहे असे मागे मला लिहिले सारखी डाक मात्र तुजकडे येईल असे जा पर्यंत होत पण अर्जुन पर्यंत ते पत्र माझ्या हाती मिळाले नाही मी पुण्यास गेले होते तेव्हा रघुने आपल्यास व लक्ष्मीकाकांसंबंधी सांगितले पण रघुने आपला भेटण्याचे की रवाना होत आहे तू इकडील गोष्टी वर पाठवून देईन अर्जुन पर्यंत पाठवून दिले नाहीत. आपल्या प्रकृतीस जपत जावे. विपीन पहिली ईयत्ता पास होवून दुसरीत गेला आहे चि. अरविंद शाळेला जात असतो. इकडील व कलघटगीकडील सर्वत्र मंडळी खुशाल आहेत कळावे

आपली प्रिय
गंगूताई.

No 33.

471

Kalyhatgi
16-8-16

Mydear Nana,

We all came here owing to the sudden outbreak of Plague there just near our house. We are inoculated. Have no cure. Mothy and Ramanne have not come up here. Sister could not write this time. You can imagine All well here & hope the same with you. What is the result of your ex-

तीरावरून नावेमध्ये बसून पलीकडे गेल्यावर तो मुलगा त्याच्या मित्राला घेऊन नावेकडे आला. नावाडी त्याला म्हणाला, "तू पैसे दिले. मी, आता, या मुलाला घेऊन जाऊ का?" नावाडी म्हणाला, "हो, जा." मग तो मुलगा त्याच्या मित्राला घेऊन नावेत बसला. नावाडी नावेला वल्हवू लागला. नाव पलीकडे गेल्यावर तो मुलगा नावाडी म्हणाला, "मी तुला पैसे दिले.

No 28. 1169 South.

12 8/15.

my dear Nana,

Nothing from you.
Still expecting all
well hope the same with
you. How is your health?
What of your eyes?

Yours
Vinayak

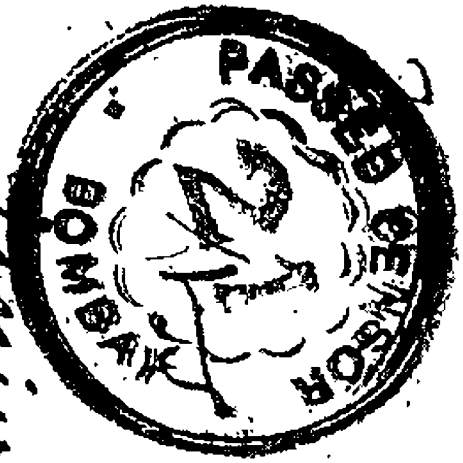

Vinayak Pandurang Gadkari
University of Michigan
Ann Arbor (Mich.)
U.S. America

No 30 474 24 8/15.

Dear Bro,

all well thope
The same with you more
in my next.

Yours affy
Rhenick.

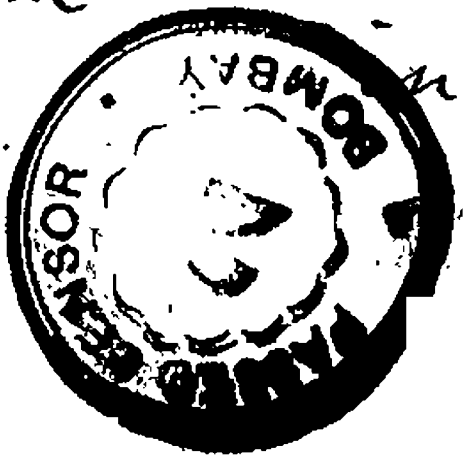

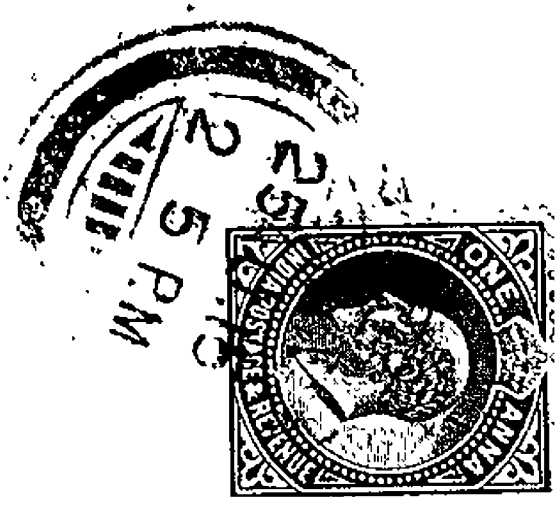

N.J. Hardaker Esq
University of Chicago
Quarantor (Quiz)
Ury America

175

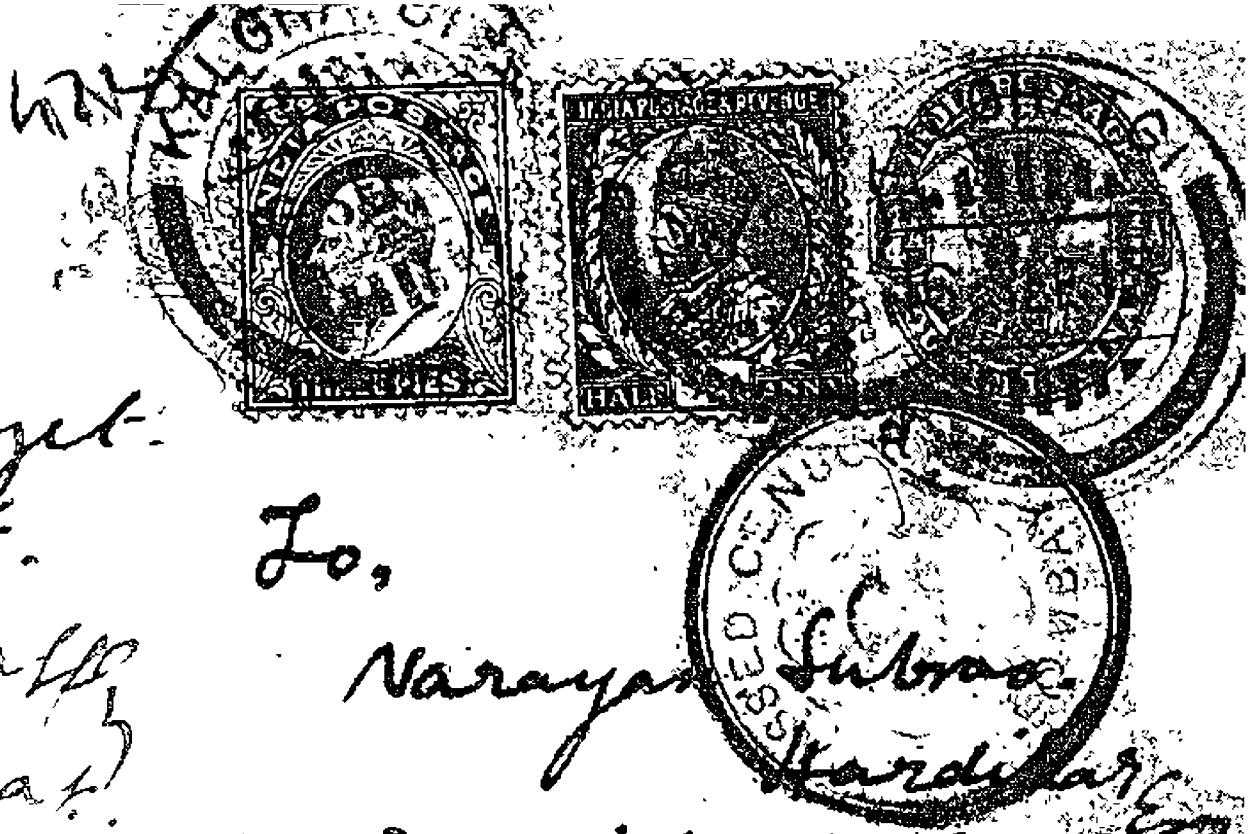

POST

WRITING SPACE

No rain as yet.
Hope in myself.
Yours affly
Vinayak

From
Bhende. V.K.
Kalghatgi
Bombay
India

To,
Narayan Subrao
Hardikar Esq
University of Michigan
ann arbor (Mich
U.S. America

476

No. 25.

Hubli
21st July 15.

My dear Nana,

Nothing from you during this week. I had been to Kalyhatgi on cycle day before yesterday on some particular business. I was there for some 10 hrs. Baba Annya accom. All well here & hope the same with you. I am well with my studies & health. More in my next.

Yours affly
Vinayak

ROLL NO 23

DR. N. S. HARDIKAR
(PAPERS)
8th INSTALMENT

CONTD. FROM FILE NO 2 PAGE 42

TO

FILE NO 5 PAGE NO 476

S.P.A - J.K.J
21.7.84

CONTD.

MICROFILMED

AT

K.H.I GHATAPRABHA

MICROFILMED

AT

K.H.I GHATAPRABHA

MICROFILMED BY

NEHRU MEMORIAL MUSEUM AND LIBRARY

NEW DELHI

MICROFILMED BY

NEHRU MEMORIAL MUSEUM AND LIBRARY

NEW DELHI

MICROFILMED B

NEHRU MEMORIAL MUSEUM AND LIBRARY

NEW DELHI

MICROFILMED BY

NEHRU MEMORIAL MUSEUM AND LIBRARY

NEW DELHI

MICROFILMED

AT

K. H. I GHATAPRABHA

ROLL No 21

DR. N.S. HARDIKAR
(PAPERS)

CONTD. FROM :- DIARY 1958 oct 19

S.P.A
J.K.J 20.7.84

1958 OCT.						
S	M	T	W	T	F	S
—	—	1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

Bombay — Khumbalgaon

OCTOBER, 1958—Saturday 18

ऑक्टोबर ता. १८ शनिवार, आश्विन शु. ६ शके १८८०

Left Bombay at 9.30 P.M. by the Pathankot Express for Galgaon

Dr. Balankhe arrived at 9 A.M. Nimbkar's car came at about 10.30 A.M. Gangutai went to Akka Tinaikar with Kalindi. Dr. Balankhe went to make purchases Shri Agate came to meet us at the Ganpati Temple. Dr. Balankhe went to his house in the Evening. Purchased some Khadi.

At 5.30 P.M. I went with Congress Horse to meet workers of the Dal and to see the store of the Dal.

Office & Vinod, Shinde, Kishore, Manohar, Rajaram, Dr. Vaidya were with Dr. Balankhe

Met Dr. Balankhe at the Station

Dr. Balankhe met me.

He had brought Subhadra Tai

I have sent my mail to Kishore with Nadkarni for Dr. Balankhe for me.

Wire to Motherwade at Bhusaval asking him to Come and meet me at Galgaon

O.P. Gulati
Pandit Ram Shukl.
Bakal Ram Rao
Shantabai Kulkarni
Shakuntala Dani
N.T. Balankhe
Bhanu Shende
Sharada Savaikar
Suman Jain
T.V. Mankikar
Janakibai Gade — Ex
Pattan Swamy — Ex

0.50 Extra stamp.
0.25 Rukmade.
27.03 1st class to Galgaon
4.00 Reservation charges
1.25 Wire to Motherwade
3.80 Gangutai for Coats
2.00 Cards
3.00 Envelopes
3.00 Stamps { 15 N.P. 3 N.P. 2 N.P.

MANUFACTURERS OF :—
Hume Pipes & Hume Steel Pipes, Spun R. C. C. Lamp Posts, Dust Bins
Sentry Cabins, Septic Tanks, Cable Conduits etc. etc.

11.91 For Khadi for shirts, 6 yards

Jalgaon OCTOBER, 1958—Sunday 19

ऑक्टोबर ता. १९. रविवार, आश्विन शु. ७ शके १८८०

1958				NOV. 1958		
S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Arrived at 5 45 P.M. with Ganpatrao Prabhudasani Anandiram Kumath, the secretary of the D.C.C. and others had come to the Station. Went straight to Kamal's house. Went to see the Radhabai Bandale T.B Sanitorium and the Hospital. We went to Devaki Nandan Narayan after that.

[illegible] — [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

Kumath was with me since this morning. We went to Yawal, then to Adraval & Hingona. Spent quite a lot of my time in making enquiries about the work that is now going on in that project. Shakuntala Haldankar had left Hingona to come to Jalgaon as per my request. She did come at 9.40 P.M. by Railway

Mrs. Prabhavati Ganesh Aradhye
Gram Sevika
Samaj Kalyan Kendra
Adraval अडावद
Taluk Yawal
dist. East Khandesh

No general knowledge with Gram Sevika

No daily paper. It must be given.

ग्राम सेविका monthly published by the State Social Welfare Board, Bombay, write to Miss Rangnekar the secretary.

Saw Tapi River. Crossed it near Bhusawal while going to Yawal. The bed of the river is very big indeed. Small hillocks of Sand are formed on both sides of the Tapi as well as other rivers. Tapi as well as Vagoor are deep rivers.

Kotibhaskar of Bombay had come to meet me. We took our dinner at his residence. His brother is 85 years old.

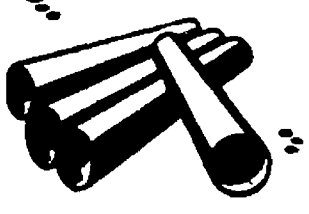

The Indian Hume Pipe Co. Ltd.

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	—	—	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

Jalgaon

OCTOBER. 1958—Monday 20

ऑक्टोबर ता. २० सोमवार, आश्विन शु. ८ शके १८८०

left Jalgaon at about 8 A.M. Reached Varangaon at about 9.20 A.M.

Varangaon Population 8155.

About 10 miles from Bhusawal. Miss Gadhar Damayanti works here as a midwife. This girl was scolded for not keeping in touch with the C.M.O. and others of the K.H.I. I took her along with me to the other Centres.

The diaries kept by the gram Sevikas are not at all satisfactory the method of keeping them should be changed.

Talwel 11 miles in Project work off the S.W. Road 3 miles from Varangaon. Talwel's population is 4000/. Crop is mostly Jowar, Cotton, Jowar and ground Nuts are the agricultural products. Gram Sevikas have no general knowledge at all.

Varangaon and Talwel

Some suggestions:-

No interference of the P.I.C. members in the working of the Project.

Members should be warned not to interfere in the administration of the Project. They should place their suggestions before the chairwoman and through her act.

Went to Ajantha Caves with Lanjekar, Shakuntala Haldankar, Damayanti Gadhar and Devaki Nandedkar Narayan. From Varangaon to Ajantha we passed through Neri, Pachora, Wakod. At all these places the same river Girna crosses. The guest house is situated 3 miles away from Ajantha at Fardapur. Also a T.B. is in the neighbourhood. There is no canteen near the T.B. No arrangements at the foot of the Ajantha Hills. The Tourist do suffer.

Rajni Thenade
Kalpana Thenade
Pallavi Lanjekar
Shanta Samant
Vimal
Vimal Kulkarni a card

$5.00 for Vimal
2.00 Lanjekar and Haldankar
5.00 for Vimal at Jalgaon
4.00 for two chairs

MANUFACTURERS OF Crystalised Sugar, Hydrogenated Groundnut Oil, Soap, Denatured Spirit, Sugar Machinery etc. etc. Dairy Farming. Cargo

Jalgaon Enroute Nagpur

OCTOBER, 1958—Tuesday 21 दिवस day.

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ऑक्टोबर ता. २१, मंगळवार, आश्विन शु. ९ शके १८८०

Took a meeting of Congress, Sevadal, Youth Congress and Mahila Wings of the Congress Organisation

Ramnarayan Onkardas Bhutada, 93 Balaji Peth Jalgaon
Tukaram Gangaram Bhimpur, Taluka Adhikari, Subhash Chowk, Jalgaon
District Organiser.

Meeting was very poorly attended. It was nothing. I took, as a show. They had brought some boys from some Harijan Boarding in the neighbourhood. They knew not anything about the Congress or about the Social organisation.

Visited District Shelter of Jalgaon. Superintendent K.N. Bhagwat B.A. There are 12 destitutes today on this day. This comes under the Social Welfare ministry – N.K. Tirpude minister
Director Dr. P.G. Ghate L.A.S.
Poona No. 2

Had been to the Cooperative Housing Society in the evening. A number of the members of that Society had gathered at the residence of Mr. Deshpande, one of the Officers of that Society.

Mohan Garde came again this day from Bhusaval. He was with us until our train left for Nagpur at 10.30 P.M. We took our train at Jalgaon at 7 P.M., arrived at about 8 P.M. at Bhusaval and spent two hours and a half at the Station.

Haladankar Shakuntala and Yadkar Damayanti bai went to their working places.

Suman Puranik
Shalini Ekbote
Radhabai Shende
Dhanajibhai Hubliker
A.G. Sardesai
Dr. M.K. Vaidya
Vimal Kulkarni
Rumale Chandrabhagabai

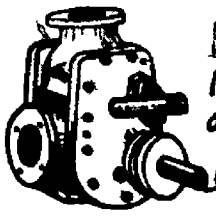

First class to Nagpur from Jalgaon 25.53
and Reservation
First class return tickets from Jalgaon to Bhusaval 8.00
Industrial and Conveyancer

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

Wardha and Nagpur

OCTOBER, 1958—Wednesday 22

ऑक्टोबर ता. २२ बुधवार, आश्विन शु. १० शके १८८०

Pundalik megha, wardha Sudampuri
Seva Dal Organiser, Dist. Wardha, He says about 3 months ago — आमचे आणि सेवादलाचे संबंध हे संबंधी गिरीराम दिवाण होते
was said by Tumpalliwar who was president of the P.C.C

Arrived at the Nagpur Station. Kanai was present with her nephew, Seva Dal workers and P.C.C. workers were there Today in large numbers. Reception was given at the Station. Then I went to the Congress house and spent more than 40 minutes in chatting with them. Then at 3 P.M. we went to the Mahila Seva Sangha started by Mrs. Kamalabai Hosket Kamalabai seems to be of about 60-62 years of age. A widow from her 13½ year. She got her Nursing education & started her work in 1921. She has a personality of her own. While I was in the Sangh's building I saw her busily moving here and there, everywhere and attending to important things herself

MANUFACTURERS OF :—
Crystalised Sugar, Confectionery etc

Nagpur

OCTOBER, 1958—Thursday 23

ऑक्टोबर ता. २३ गुरुवार, आश्विन शु. ११, शके १८८०

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Visit to Mrs. Memorial Hospital, Nagpur. Started in 1896. They have recently celebrated their diamond jubilee! It is an old institution. For lack of funds they have not been able to cope up with the situation. The buildings are mostly old. No attempt it seems has been made to collect funds and improve the looks of the Hospital. Dr. Bhadkamkar, the [illegible] the Medical College in the morning. Dr. Bhadkamkar, the Dean of the College took us round and explained everything. All told I spent 2½ hours in the Hospital and T.B. Section. A very well administered Institute. Their X Ray department is doing good work and has upto date machinery at its disposal. The T.B. Section is well advanced in mass X Ray. During the last two months, I was told, they were making good progress and showing concrete results. Their complaint was that the people did not give Cooperation to their workers. All food is cooked in electric utensils and is distributed on Trolleys to Various Wards. Food is taken to T.B. side in Vans and then distributed there. After seeing the Hospital I thought of asking Dr. Vaidya to study the whole thing and make use of the Knowledge for his own institute. Our workers ought to be sent to such institutions for study for a few days at least.

We had our lunch at Mavlankar Jog's house. Mr. Kanhiram Wan, his wife Tai, Pathan Guruji and others were there for lunch. After lunch I went to Dr. Kashikar's for half an hour. Then to the Station to purchase the ticket for Delhi for Kanutai.

Paid a visit to two centers of Seva Dal training, one which is training Centre and then to the half day Camp at the Abhyankar Congress Hall. I was there for an hour or so. Spoke to the boys for half an hour and then returned to the place where we were living.

M.K. Vaidya
Mamu, Dwaraka
Vatsala
Vimal Kulkarni
Shanta, Krishna
Manda
Nanasaheb Pamlekar
Bhau & Bija
Dr. Rajendra Prasad
P.M. Gopinath

At the Mrs. Memorial Hospital we saw a new method of washing Bed Pans. A tray was attached to a pipe which was placed upside down in a latrine. After emptying it the pan was to be kept on the spray and washed.

The Ravalgaon Sugar Farm Ltd.

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

Nagpur

OCTOBER, 1958—Friday 24

ऑक्टोबर ता. २४ शुक्रवार, आश्विन शु. १२ शके १८८०

Dr. Dalvi's Memorial Children's Hospital was visited this a.m. Started actual work in [illegal] Social Welfare Board Centre 4½ thousand and the District 1700- Non Recurring 900/ milk not getting these days. But they will be getting it before. The Government of India Recurring 800/ has given 20,000 in the month of March 1958. The Central Grant was meant for Equipment. They have not yet purchased anything. Bombay Govt. has given 28,000 Rs. for construction. It is yet going on.

State Home for Rescue Women in Nagpur was started [illegal] on December 7, 1957 with 9 women. Today, there are 77. Out of this 75 women 2 children

22 Prostitutes, 19 Nagpur 3 Bombay
2 Un married mothers
25 Destitute
26 Deserted by husband & by family
75 in all

The total budget is 54,000.
Recurring 36,000
Non Recurring 18,000
54,000

Time Table is binding on them all. The prostitutes do not care for rules, nor do they observe the time table.

On each person the Govt. spends 1 Rupee As. 12½ daily on food 3½ Clothing, bedding, toilet Total expenditure is 71 Rupees per head per month. It seems that it is very heavy work for one person. Without assistance the Superintendent Mrs. Kusum Devinkar has to run the institution.

We went to see the Mahal [illegal] with Mr. Mohoni. This branch was to be [illegal] the house where the [illegal] is located is very old and dingy.

We saw their Children's Clinic also. It is a small affair. Not well developed. They are now constructing some additional rooms.

Visited the Shibir that was started yesterday. Ranka's prayer was attended. Spoke to the prayer meeting as also to the Shibir Students.

At night Mr. Narendra Jog brought student of the Roberts Medical School who had their grievances to be represented to the Medical Council.

Dined with T. A. Apte.

61·88 First class fare to Delhi from Nagpur
24·96 Saree, Kanjeevaram
9·53 Utensil for boys
3·00 Rates

D. P. Karmarkar
Shanta & Vimal
Vimal Kulkarni Student
Leela Hegde
K. Shah

Distributors in India of :-
Sealed Beam Head Lamps

Nagpur

OCTOBER, 1958—Saturday 25

1958 NOV, 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ऑक्टोबर शनिवार, आश्विन शु. १३ शके १८८०

Wire to Imam bhai to break journey at Nagpur to help Baitan in this work.

Visited the Mayo Hospital and had a talk with the students of the Robertson Medical School. Most of the members of the Students union had come to the Station, to give me a send off.

Doctor Uddamwadikar, civil surgeon, of the Mayo Hospital is a friend of Dr. Balankha. When the youngest brother of Dr. Balankha came to meet me when I was moving about in the Hospital, I asked him to follow me. He came with Dr. Uddamwadikar's office. I introduced the boy to the Doctor. At that time he told me about Dr. Bankha and his relations with him. Dr. Uddamwadikar took me round and showed me some portion of the Hospital and the College. Here again students of Robertson medical School came and broached the same subject. I told them that I would do what was possible for me. Doing Nothing more, nothing less.

On the station platform some of those students came and repeated their requests.

We left by the Grand Trunk Express for Delhi. Wrote a number of letters in train in order to mail them at New Delhi after getting down in that city.

G.T. Balankhe
Vimal Tohanta
Pramila Maratha
S.V. Halelu
R.V. Sathe
Kannamwar

Fruits 1.00

GENERAL ELECTRIC

Premier Auto Electric Ltd. Bombay 7, Calcutta 16, Mrdras 2.

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	—	1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

Enroute and at Madras

OCTOBER. 1958—Sunday 26

ऑक्टोबर ता. २६ रविवार, आश्विन शु. १४ शके १८८०

Reached New Delhi at 10.40 A.M. Several friends were there to receive me. Gopinath was there - Mathur's Car had come to the Station. We went to see Tarachand first. Then came to Tyagi's. Telephoned to friends and announced my arrival.
Several mail awaiting for me. Ghatapraba mail was there.

Dr. M. K. Vaidya
Bhaurao Shinde
Hardas Shivgaonkar
Anandiram Kimath
Padmaja Naidu
M. A. Desai
Damayanti Jadhav
Daraki Nundan Narayan
Shakuntala Halarnkar
R. K. Prabhudesai
Cauty Cheema
B. G. Rokade
Vimal Kulkarni
Shanta Hegde
Krishna Hathkan
Mandakini Ayanar
Hazarnis
Shanta Samant
Vimal & Hegde

Joint Card 17-18 Letters of Vimal corrected

3rd letter of Vimal

In train Tea Tiffin } 1.90
Hamali — 0.75

I have sent

MANUFACTURERS OF :—
Hindustan Fans, Building Hardware Fittings,
Textile Spring Frames, Railway Components.

New Delhi

OCTOBER. 1958—Monday 27

ऑक्टोबर ता. २७ सोमवार, आश्विन शु. १५ शके १८८०

1958 NOV. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Kumudini Harshirkar of Dharwar came this day from Dharwar. She had to go for an interview at the Music Academy

Dr. S. Bijoor
N. Bheemachar
Shalini Ekambe
Dr. Prabhakar
Sumanda Ambekar
K.V Kashinatha
J S Karegudri
Vimal Khekar
Shanta
Dr. M.K Vaidya
Ramu Tarkar

The Acme Manufacturing Co. Ltd.

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	—	—	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

New Delhi

OCTOBER, 1958—Tuesday 28

ऑक्टोबर ता. २८ मंगळवार. आश्विन कृ. १. शके १८८०

Rehearsal for receiving the award at the hands of the President to be [redacted] this evening at 5.30 P.M. Where to

Mithai 10.00 Arrect for Home
Taxi 2.38 To Rashtrapati Bhavan

Petrol 10.00

Progressive manufacture of
Dodge, Plymouth and Fiat 1100, the Elegant cars and Dodge and Fargo Petrol and Diesel Trucks.

New Delhi

OCTOBER, 1958—Wednesday 29

ऑक्टोबर ता. २० बुधवार, आश्विन कृ. २ शके १८८०

1958	NOV, 1958					
S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Had been to Dr. Keskar in the morning with Ganpatlal Ganpatlal was left at Keskar's for about two hours on the expressed understanding that she should be sent to Agra before 12.30 noon. I went with Dr. Keskar to Gandhi Ashram to get my shorts and shirts. Had been with Health ministry to see the Secretary, but he was not there at that time. I got my Railway Ticket reserved and gave letters which

Tailoring of shorts 6.50 at the Khadi Bhandar

1st class Ticket to Amritsar 72.79

Reservation 1.00

1958 OCT. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	—	1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	—

New Delhi

OCTOBER, 1958—Thursday 30

ऑक्टोबर ता. ३० गुरुवार, आश्विन कृ. ३ शके १८८०

I was told today that Hanama Guttal had taken about 450 Rupees from one N.H. Rao Kulkarni of Nagpur who was working in the Liberty Cinema Itwari, had also collected his Pataka सांताक्रूज and without giving any thing back came away from Nagpur. This information was given to me by a friend who knew me as well as Guttal.

Dr. Vaidya Sanitorium Ghatiprabha (Dist. Belgaum)
4 Leaving Delhi Saturday first for Aurangabad Mr. Jamnalal Bajaj Nagpur
Swadeshi Deputy Director Cottage Industries Aurangabad :—
Reaching manmad Sunday second morning Pandit ji should kindly meet us station otherwise must Aurangabad Station Afternoon three Stop Immediately Wire confirmation Care Congress here Hardikar ||

Manikrao Kendrikar
Parbhani — Reaching Aurangabad Sunday second afternoon Stop Let Suman Puranik meet us that day at Deputy Director Cottage Industries Mr. S Wadia residence Stop Immediately Wire Consent Care Congress there — Dr. Hardikar ||

4 Capsules Aeromycin 11.59
Three 3 Wires
1.28
2.56
2.64
6.48
Coffee in 1.00

Cooper Engineering Ltd.
are the Sole Licensing Agents of Meehanite
Metal for India, Pakistan, Burma & Ceylon

New Delhi OCTOBER, 1958—Friday 31

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ऑक्टोबर ता. ३१ शुक्रवार, आश्विन कृ ४ शके १८८०

Had been to see Okhla Industrial plant of the Small Scale Industries Corporation of Mr. A.S.E. Iyer Good work done. The Canteen was found to be most dirty. Reported to Mr. Iyer. Gangulai took some utensils for home

Tailoring 4·25
Cloth for Sam 4·51
Motor oil 2·40
Petrol 3 gals 10·00

METAL

Meehanite Foundries at
Satara Road and Wadala, Bombay.

1958 NOV. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
30						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Left Delhi for Aurangabad

NOVEMBER, 1958—Saturday 1

नोव्हेंबर ता. १ शनिवार, आश्विन कृ ५ शके १८८०

Left Delhi for Aurangabad this morning at 7.35 by the Punjab mail. Gangutai was with me. Kumud Hdrshirkar of Dharwar also was with us. Amadal friends including Inamdar were there.

I was not well. Cough and cold persisted. In the whole days journey today I was not feeling well. I did no reading no Writing. I was simply sitting and talking, also sleeping.

At night at 8.40, On the Bhopal station, Sushil Babu Came to meet me. He spoke about the work he was doing and he had done so far for the rally. It seems the work was making good progress. Sushil

Arvind Rao 5.00
Smita 1.50
Hamali 0.85

SPECIALISTS IN
Construction of Bridges, Dams, Tunnels,
Military Barracks, Hospitals etc. etc.

Gave 80-00 Rupees To Ekbirkar on K.H.I. Credit

Enroute to Aurangabad

NOVEMBER, 1958—Sunday 2

नोव्हेंबर ता. २ रविवार, आश्विन क. ५ शके १८८०

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
–	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	–	–	–

Reached Manmad at about 10.15 A.M. A little more than 2 hours late was the Punjab Mail. At Manmad had to wait for 2 hours We took our lunch on the Station. Left Manmad at 12.00 noon and arrived at Aurangabad at 3.15 P.M. Swadi and Volunteers were waiting to receive us on the Station. Suman Puranik had arrived by the P.M. train – an hour earlier from Parbhani as per my telegraphic request. This girl is a noble one comes from a poor family. Knows how to behave, how to work, how to talk and walk in the presence of elders. She is all respect for all. So, she is liked by Gangutai. She, Suman Puranik and Usha Kulkarni, both have taken Gangutai as their own and she (Gangutai) has been attracted by these two girls. Gangutai does talk much about these girls and allows them both to sit and talk with her. Suman was very very glad to hear that we were visiting Aurangabad. She, it seems, went in ecstacy when she read my letter from Nagpur and replied immediately accepting my invitation to come to Aurangabad on the 2nd of November. Accordingly she was there.

At night Dr. Dharmadhikari & Mrs. Dharmadhikari came to meet me at Mr. Swadi's residence. The A.C.C. workers also came. We settled our next days programme. Swadi left at night for Nanded promising to come back on the 4th a.m.

1 Nanamutdas Malani
2 Jagannath Khatod
3 Vithal Palkar

Vimal Kulkarni
Krishna Nadkarni
Pramila Marathe
Rajshri Iyer
Shanta Samant
Vimal Kulkarni
Aparna Tirodkar
Sharayu Shirodkar
Station Superintendent Poona
Bhanukumar Nayak
Vijayanath
Vidya Shirodkar
Cicily Cheema
C.R. Shirodkar
B.G. Kokare
Nalini Avalkar
Station Superintendent, Bombay

In the hands of Kumudini Harshirvkar at Manmad

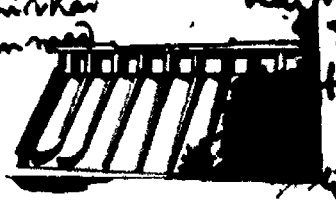

Tea Coffee in trays 1.85
meals 2 2.00
Hamali 1.25
1st class Aurangabad 7.75

The Hindustan Construction Co. Ltd.

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Aurangabad

NOVEMBER, 1958—Monday 3

नोव्हेंबर ता. ३ सोमवार, आश्विन कृ. ६ शके १८८०

Visited Ellora Caves this morning. On our way to the Caves we passed through Daulatabad Kanjkhera, Nandirabad and Khultabad where Aurangzeb's tomb is located. The distance between Aurangabad and Ellora Caves is 16 miles. We, Ganguli, Suman Puranik, Amadis two children and one volunteer reached Kailas mandir of the Ellora caves. It is one of the 36 caves. It is one of the finest. This was built — Carved — in one piece of rock. What a wonderful work has been done. How people kept themselves busy on such work as this. It must have taken years to carve Kailasa mandir. To carve an entire hill and bring out a fine beautiful mandir out of the rock is a work of immense strength — both bodily and mental. What a tolerance and patience those people had at that time. They had planning and imagination.

State Home for women at Aurangabad; Destitutes, Widows, Backward women — started on March 3rd 1958 | The number is going up. Admissions, Inmates, Nov. 30 33 in all: | had to turn some down. Expenditure is 30 Rupees a month |

1. Shree B. G. Ghate I.A.S. Director Social Welfare Poona (35-2 Somwar peth)
2. Dinanath Bodhankar Social Welfare Officer District Aurangabad
3. Medical Officer of the District.

Visited a Kendra of Seva Dal at 6 pm Jagannath Kilekar, District organiser welcoming. Some speaking and songs. At night at 8.30 I addressed a mixed meeting of Seva Dal and Congress workers in the Pradesh Congress Office. After that paid a visit to the Seva Dal office.

Inmates etc. 2.50
Other Expenses 3.00

MANUFACTURERS OF :—
Hume Pipes & Hume Steel Pipes, Spun R.C.C. Lamp Posts, Dust Bins
Sentry Cabins, Septic Tanks, Cable Conduits etc. etc.

Aurangabad
Journey to Bombay

NOVEMBER, 1958—Tuesday 4

1958 DEC. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
–	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	–	–	–

नोव्हेंबर ता. ४ मंगळवार, आश्विन व. ७ शके १८८०

Omkar Gadhankar and Kusum Bamnekar — both came in an ambulance to take us to Remand Home. Remand Home, Aurangabad (मध्यवर्ती निरीक्षण गृह) was visited this A.M. Shri Prabhakar Narayan Karve is the Probation Officer of the Home. This Home was started in January 1958. Today, on this day, there are 19 boys — from age 5 to 18 years of age. So far 66 came; 42 went back to one or other account. On one boy they spend 18 on food and 7 on other purposes. All told 25 a month. The budget is of 25,000 a year for this year. It may be increased. Not known yet. Girls are not taken in Remand Home.

Pan Chakki — where water flows 24 hours through pipes which have been laid from a tank in Sawangi about 6 miles from Aurangabad. The object was to make a Chakki move by the force of water and all travellers who come to Aurangabad and stay in this Dharmashala get their corn crushed into Ata by this Pan Chakki. This was built by Baba Shah Musafir, a Muslim Saint or Fakir in about 1690. It is said that Aurangzeb used to come here to pray to this Fakir.

Bibi Ka Makhabara is a replica of Agra Taj Mahal. Built in the year 1660 by the son of Aurangzeb to commemorate the memory of his mother Rabia Dowrani. The name of that son was Azam Shah. The total cost was 6,60,000 — Six Lacs sixty thousand Rupees sold in those days.

Sewadal organisation 10.00
for Train conveyance in
the city of
A Volunteer who is working
no honorarium. His fare 10.00
to and fro
Hamali & lift — 3.00
meals for
two — 1.75
Tips — 0.50
1st class ticket to 24.00
Bombay —

The Indian Hume Pipe Co., Ltd.

1958 NOV. ~~1958~~

S	M	T	W	T	F	S
30		–	–		–	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Bombay

NOVEMBER, 1958—Wednesday 5

~~नोव्हेंबर~~ दि. ५ बुधवार, आश्विन कृ. ८ शके १८८०

Reached Bombay early morning at 5.40 and drove straight to Chaupati Terrace. Gangaram took our luggage upstairs

Hamali 0.75
Taxi 4.80

MANUFACTURERS OF:—
Crystalised Sugar, Hydrogenated Groundnut Oil, Soap, Denatured Spirit, Sugar Machinery etc. etc. Dairy Farming.

Received Greetings

NOVEMBER, 1958—Thursday 6

नोव्हेंबर ता. ६ गुरुवार, आश्विन कृ. १० शके १८८०

1958	DEC.	1958				
S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

I was at Shantaprabha. Drs. Balarkha and Dr. Vaidya were there. Vimal also.
Arvind went further with my letters to Bhau and the girls at home. Sent with him some of the articles brought from Bombay. All the money from the bottle

Abai Iyer.

Ugutai Shevade.

Nagmani-Rao

Korha. M.

Narmada Khandekar.

Shantabai Swadi.

Bhau, Biju, Vidya and other girls at home

3 Wires regarding arrival

1. Swadi 1·09
2. Gangubai 1·36
3. Rajabai 1·36

3·76

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Shantiniketan

NOVEMBER, 1958—Sunday 9

नोव्हेंबर ता. ९ रविवार, आश्विन क ३३ शके १८८०

Akka fell sudden today at 5 P.M.
S.V. Krishnamma, Rao, R. Krishnaiah and N. Ramaiah
Rao came from Hubli and stayed here for a few
hours. S.V.K. left by mail for Delhi via Bombay.
Rama and Sivaramaiah stayed over night. S.V.K.
and the others saw the new construction. It was found
that S.V.K. had high blood Pressure. He was asked to
be careful, also, to take rest.
Adhem to Dhupdah to

MANUFACTURERS OF :—
Diesel Oil Engines, Ploughs, Looms, Shaping Machines, Sugar Cane Crushers, Rotary Oil Mills, etc. etc.

Mahalaxmi

NOVEMBER, 1958—Monday 10

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

नोव्हेंबर ता. १० सोमवार, आश्विन क. १४ शके १८८०

Wire to "Shakuntala Haldankar, Nandgaon

Regret leaving for Bombay on 12th night
may let me have that morning
fail Haldankar."

Haldankar & Ahupdal

"Wire to S. Haldankar
1.52

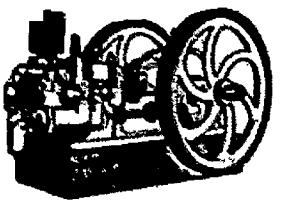

Cooper Engineering Ltd

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	–	–	–	–	–	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Ghatkopar Office

NOVEMBER, 1958—Tuesday 11

नोव्हेंबर ता. ११ मंगळवार, आश्विन क. ३० शक १८८०

Had gone to Dhupdal with N.V. Vaidya and Vimal As promised by Ramkrishnakar and Vishwanathaiya, the deputy Engineer, they did go to Dhupdal day We were there for more than two hours discussing and planning Visit of Shri Shankara on the 15th of December

MANUFACTURERS OF :—
Hindustan Fans, Building Hardware Fittings,
Textile Spring Frames, Railway Components.

Shale Inaba

NOVEMBER, 1958—Wednesday 12

1958 DEC, 1958						
S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

नोव्हेंबर ता. १२ बुधवार, कार्तिक शु १ शके १८८०

Three Wires to ① Kalindi Mahajan, B-22 Ganesh Prasad, 10 Shaka Road Bombay 7. ② Vadilal Patil, Congress, Girgaon. ③ Desai, Clientele, Bombay 1 "

Informed all that I am reaching on the 13th by the Deccan Queen and that I was going immediately to Bhusaval by the Punjab mail.

~~Kalindi and Ramanand had come to station~~

Got the portion of tooth filled

15 NP Envelops 3.00

Canteen for Vijay, Gangutai Banerjee 1.25

Dr. G.T. Balsekar
Shanta Samant
Vimal Kulkarni
Dr. M.K. Vaidya
Krishna Nabkani
Gangutai Sherade
Bhau Sherade
Babutai Sherade

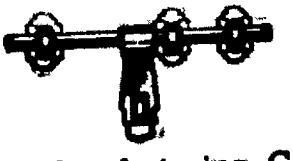

The Acme Manufacturing Co. Ltd.

Taken one hundred Rupees from the K.H.I. Oh

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30		–	–	–	–	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Enroute at Bombay Hospital

Bombay to Poona

and Enroute

NOVEMBER 13 1958 Thursday 13

नव्हेंबर ता. १३ गुरुवार, कार्तिक शु ३ शके १८८०

Reached Poona at 6.45 in the morning. Mr. Nesvi was very helpful come upto the way. In the Deccan Queen we travelled together and reached V.T. at 10.30 A.M. Kalindi and Saraswati had come to the station. I was trying to get Mr. Nimbkar. He did not come to the station. Desai too did not come. So, I went to Kashinath residence with Kalindi and Saraswati. Took my meal there, telephoned to a few friends and again started for V.T. to catch the Punjab mail. Mr. Nimbkar had by that time come to Nerlekar's house. He brought me to the V.T. saw me off and went home. Desai also had come to the Station.

In the train I went to the 3rd class bogie and from compartment to compartment I went meeting boys and girls from Bombay. The boys and girls sang & spoke with me for a while. They were all overjoyed. They were full of enthusiasm

X Wire to Dr. Vaidya about reaching Bombay safe

Progressive manufacture of
Dodge, Plymouth and Fiat 1100, the Elegant cars and Dodge and Fargo Petrol and Diesel Trucks.

Bhopal

NOVEMBER, 1958—Friday 14

नोव्हेंबर ता. १४ शुक्रवार, कार्तिक शु. ६ शके १८८०

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

Reached Bhopal at 7 A.M. Inamdar, Sushil Babu, Vishwanath Shah and Miss were there on the Station to greet us all. They brought me straight to M.L.A. quarters.

Wired to: (1) "Dr. Vaidya, Shatapatha, Reached, Am better Don't worry. Reaching Delhi Wednesday mail. Love to all. Narayan" (2) "Indutai Sharma, Health School, Khed, (Poona) Reached safe Am better, Love to all Narayan" Also Cards were written to them also.

Another wire (3) "Nimbkar, 1515 Road Khar Reached safe Inform Neelkar. Hardikar"

Shanta Samant
Vimal Kulkarni
Dr. M. K. Vaidya

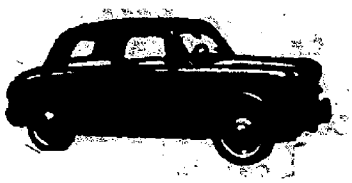

The Premier Automobiles Ltd.

1958 NOV. 1958

S M T W T F S

30 — — — — — 1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29

Bhopal NOVEMBER, 1958—Saturday 15

नोव्हेंबर ता. १५ शनिवार, कार्तिक शु. ५ शके १८८०

Lal Bahadur Shastri, Minister for Commerce and Industry opened the Rally this morning at 8.45. There were nearly 3500 Volunteers on the ground at the time of the Flag hoisting ceremony. Dr. Katju and other Ministers of the Madhya Pradesh were present. The President, Secretaries of the M.P.C.C. were also present. After Lal Bahadur Shastri's speech we, Shastri, Dr. Katju Sharda and myself, also Mr. Sharma, were in fact. We took a round in the ranks of Volunteers. The entire sight was excellent. We thought of a picture from the air. also a motion picture of the whole show. Shastriji said he would speak to Dr. Keskar on phone. Dr. Katju said he would try to take an aerial picture. We have to wait and see what happens. In the afternoon there were sports. I didn't attend the same as I was not feeling well. At night the Cultural programme took place. Gujrati Volunteers gave the show. Some dances and a drama. Well staged. Town folks had come to see the programme. Tomorrow, they say, that Assam will produce its show.

Today there was some trouble regarding food. Rice was half boiled. And moreover the food was not sufficient for all. Complaints from Volunteers did come. The management changed. Others have taken charge now. Now there is hope of getting good food.

Vimal Kulkarni
Shanta Sawant
Dr. M K Vaidya
Rajabai Iyer
S V Krishnamurthy Rao
P Gopinath
Ms. Rama Krishna Rao
Miss M. Kerawala
Mani Nariman

Cards 1.00

Cooper Engineering Ltd.
the Sole Licensing Agents of Meehanite
for India, Pakistan, Burma & Ceylon

Bhopal

NOVEMBER 1958—Sunday 16

1958 DEC. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

नोव्हेंबर ता. १६ रविवार, कार्तिक शु. ६ शके १८८०

Shankarbhai, the President of the I.N.C. arrived. He inspected the Rashtra Seva Dal Volunteers who were standing all along the route leading to the Seva Dal Camp office of the Rally. I too was in the Jeep when the inspection took place. At 2.30 in the afternoon meeting of News of the Red took place when Shankarbhai addressed them. At 4 P.M. Shankarbhai took the salute at the time of the March Past. I was also standing with them. Dr. Kalyan Shetkar, as also Shankarbhai. Shorts were there. For more than an hour the entire crowd was sitting. Viewing the sports that were going on. Lazim dance of Gujarath was indeed the best.

Had been to Raj Bhawan to greet the Governor of M.P. Shri Pathakar came to the Maharashtra Volunteers. Mr. Sivandar, Nand Kumar and myself we had gone there for the evening the Governor Mr. Pathakar spent a few minutes with us in the Camp. He saw the Kitchen where food was being prepared for the Volunteers. Also, the other rooms where the boys were living.

At night some Cultural programs went on. We went to witness the same for about a hour or so.

P.M. Krishnamachari
Yashwantrao Chavan
Kamud Harshi Vikar
Shanta Sant

METAL

Meehanite Foundries at
Satara Road and Wadala, Bombay.

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

NOVEMBER, 1958—Monday 17

नोव्हेंबर ता. १७ सोमवार, कार्तिक शु. ७ शके १८८०

Spent more than four hours with the Sarvodaya Sainiks who were working on the Approach Road of about 2 miles. It was a joy to see the boys and girls working with zeal and enthusiasm. Palasia पलासिया is a village ~~on~~ about 2 miles. The total work done in the village was ~~the~~ work more than two thousand rupees. That is what some people said. Then we met Mr. Karmarkar, the commissioner of Bhopal. He had come to see the work and to report to the authorities.

Mr. Shankarrao Kirloskar
Mr. Nanasaheb Ranjer
Mr. Ravindra Kirloskar
Mr. Padhye and one more gentleman came to meet me this morning. It was a surprise visit. They were given tea. That was the only thing that I could offer them at that hour.

I sent a wire to Mr. Kirloskar stating that I would reach Bombay on Wednesday the 19th instant by the Punjab Mail. Also to Dr. Vaidya saying that I was not going to Delhi but returning Bombay & reaching Ghatkopar on the 21st Friday morning by mail.

Jagannath Shinde
Kashinath Narlekar
B.G. Lokare
P.M. Gharat
Mrs. Cheema
Krishna Nadkarni
Shanta Shinde
Vimal Kulkarni
Shanta Samant
Dr. M.K. Vaidya
Bhanuben Shenai
Rajani Iyer

Today I received a telegram from Hyderabad saying that Mr. Jayaprakash Narayan and party would be coming to see me & stay in a home.

SPECIALISTS IN
Construction of Bridges, Dams, Tunnels, Military Barracks, Hospitals etc. etc.

Bhopal NOVEMBER 1958—Tuesday 18

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

नोव्हेंबर ता. १८ मंगळवार, कार्तिक शु. ८ शके १८८०

Wire to Sharade
B-28 Karnatak Building, Mogaldara,
Matunga, Bombay 16
Reaching tomorrow Punjab-mail proceeding
Ghataprabha by deccan on Thursday
Bring Jangitai Champatis Terrace. Tomorrow
afternoon without fail. Narayan

Spent the day upto 1 P.M in attending meeting and meeting boys and girls who were leaving for th

Mr. Karmarkar came to greet us just when we were about to leave for the Station to catch our train to Bombay

Ravindra Sharade
Shamalabai Bhagwat
Ramakant Gokhale
Shakuntala Soni
Narmada Kumthekar
Krishna Nadkarni
H.S. Ramrao
The Station Master Pogma
Mr. Pramila Maratha
Balmurao Bamnikar
Major Karandikar
Dr. N.G. Kakkar
Sri R. Nagarajan
D Nagaraju
M. Korah

Bhopal to Raisen 30 miles
Raisen to Sanchi 14 miles
Bhopal to Sanchi, total 44 miles
We went at 2.10 P.M but had to
spend about an hour in repairing
the car. Anyway we reached and
returned to Bhopal at 7.30 P.M

Driver 5.00

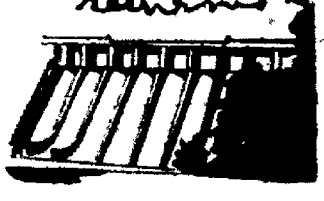

1958 NOV. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
30	–	–	–	–	–	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Enroute and at Bombay

NOVEMBER 1958—Wednesday 19

नोव्हेंबर ता. १९ बुधवार कार्तिक शु. ९ शके १८८०

Reached Bombay at 2.10 P.M. Kashinath Nerlekar and Yeshwantrao Desai had gone to the V.T. to receive me. Gyanchand Came to Chanpati Terrace with Suman Shenade. Lakim also Came a little later. Dr. R.V. Sathe came to speak to me about Mr. Pendse of Poona. He asked me to go To his clinic and get myself examined. I did go at about 6.30. At 8.15 P.M. I returned to Chanpati Terrace. Bhanker was there.

Had been to Mr. Bam, Ramkrishna Book Depot

My Weight on the scale of Dr. Sathe in Bombay is 125½ i.e. 2½ less than on October 7. 1958 on the Scale at Ghatkopar.

A.B. Polder, Belgaum
Satish D. R. Kulkarni
Rangoon, B.N.
Yamutai Tirankar

Tea Enroute 0.75
Vegetables 0.75
Peppermint 0.25
Medicines for self 8.-

MANUFACTURERS OF
Hume Pipes & Hume Steel Pipes, Spun R. C. C. Lamp Posts, Dust Bins
Sentry Cabins, Septic Tanks, Cable Conduits etc. etc.

Bombay to
and two
Sharadbai

NOVEMBER, 1958—Thursday 20

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

दिनांक २० गुरुवार, कार्तिक शु. १० शके १८८०

Read Dr. Vaidya's letter. After reading it I have
Wired to "Secretary Pillai, Health and New Delhi
your wire not clear myself proceeding Ghatkopar
Pradhan now Wire reply there immediately.
Doctor Mavalankar"

I sent this wire from the Bombay V.T. Telegraph office. It was Ordinary. Sent at 4.30 P.M.

Gangutai was with me the whole day — until I left for Ghatkopar. She, Kalindi, Indu Nerlekar and Ahilya Mhatre — had come to the V.T. In addition to the Congress Senabol Chief of Bombay.

Gangutai came at about 11 P.M. I asked them that I would go to his office to meet him and Mrs. Kabbur at 4 P.M. (However I did not go as I had no time to spare.)

Mr. S.V. Tamhankar, Kesari's representative of London and the writer of the Lokmanya Tilak's life story was in the Queen. We had a chat together for quite a while. He was to Poona for this work — Creating Lokmanya Tilak memorial in London. I saw the copy of the Trust Deed which he had created.

T.D. Gorhe. I.C.M.R
Nanigopal Sen
Shanker Narayan
Ramji lal Sharma
Purushottam Shukla
Shakuntala Halandonkar
Dr. D.R. Nagpaul
P.M. Griffinbell
Rajabai Iyer
Suman Puranik
Padma Kadgil
Shalini Egambe
K.K. Moghe
Vishnu Nimbkar

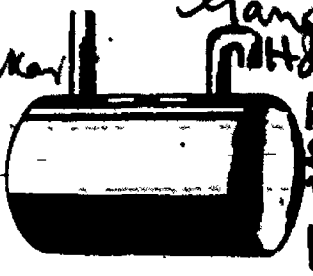

The Indian Hume Pipe Co Ltd.

Gangutai H0.00
Hemali 0.75
Khadi for Shorts and 28.72
underwear
Fruits etc 4.75
Ghatkopar
Hemali etc 1.35

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	—	—	—	—	—	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Ennore Uprade Training Centre

NOVEMBER, 1958—Friday 21

नोव्हेंबर ता. २१ शुक्रवार, कार्तिक शु. ११ शके १८८०

Reached at 8.5 A.M. Had been to Manufedal. The Granda was seen and spoken to about the Governor's visit on the 13th inst. He was very enthusiastic. He had already finished some of the work on the new approach Road about which we had first discussed at Gandhipet Quarters.

Shantabai Shende
Bhau Shende
Kangudi
Manpreet Shende
B. G.

MANUFACTURERS OF :—

Refined Sugar, Hydrogenated Groundnut Oil, Soap, Denatured Spirit, Sugar Machinery etc. etc. Dairy Farming.

Gita Prabha

NOVEMBER 1958—Saturday 22

1958 DEC. 1958						
S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

नोव्हेंबर ता. २२ शनिवार, कार्तिक शु. १२ शके १८८०

Went to Shirpdal with Vaimal, Mandri and Krishnappa, the drill teacher. Boys were gathered in school. "Vande mataram" "Jana Gana mana" and "Zanda Uncha Rahe Hamara" were sung and boys told to sing them in a particular manner. They were requested to come to the school with clean white caps. I promised a small piece of cloth for every one to apply to their Caps and watch them. They promised to do it and come to their school after they washed the caps. I was glad to hear this assurance. The boys were made to work on the new Road side. They picked up pebbles, stones and carried them more than

Had been to the Gokak Mills in the evening with Dr. Vaidya and Vaimal. Mr and Mrs. Dale were there. The object of our going to see Mr and Mrs. Dale, the Engineer of the Mill was to request them to help Shirpdal village people in ~~build~~ remodelling their Village. We wanted them to go to the Village, have a talk with the Villagers and encourage them to work for the betterment of all. We requested them to speak with the members of the staff of the mill and bring them all to Shirpdal. Mr and Mrs. Dale promised a visit to Shirpdal the very next morning.

P. M. Gopinath
Rajabai Iyer
S. V. Anandan

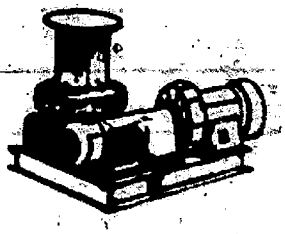

Walchandnagar Industries Ltd.

1958 NOV. 1958

S	M	T	W	T	F	S
30	–	–	–	–	–	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Maharashtra

NOVEMBER 1958—Sunday 23

नोव्हेंबर ता. २३ रविवार, कार्तिक शु. १२ शके १८८०

Bhimrao came early as it was the day of Tulasi marriage. He said he had to come early in order to return early this afternoon. He and I went to Dhupdal to attend to the programme. When we were there Mr. and Mrs. Dale, the Engineer of Gokak Mills and the manager came to the village. We showed them the village. We took them to every street and also to the new approach Road and to the School. Boys and girls of Dhupdal sang for them Vandemataram and Darshan Man songs. We requested them to help the villagers by giving

MANUFACTURERS OF :—
Crystalised Sugar, Confectionery etc.

Shirdi Prabhu

NOVEMBER, 1958—Monday 24

नोव्हेंबर ता. २४ सोमवार, कार्तिक श. १३ शके १८८०.

1958	DEC.	1958				
S	M	T	W	T	F	S
—	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	—	—	—

Health Service
Hospital Village Area
Registered 843
Payment 770 Rupees paid
Total population

New Approach Road at Hospital
Length — 775 feet
Width — 20 to 21 feet
Handmen = Puja on Nov. 14
days — Workmen on No.
Work stopped on Nov. 26.
What is the Cost?
Ask an engineer

A. Nagmani
M.A. Kulkarni
N.K. Kulkarni
Govardhan Prasad
Vadilal Patel
C.J. Prabhakar
K.A. Parameshwaran

The Ravalgaon Sugar Farm Ltd.

1958 NOV. 1958

S M T W T F S

30 — — — — — 1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29

Shri Jawahar

NOVEMBER, 1958—Tuesday 25

Belgaum

नोव्हेंबर ता. २५ मंगळवार, कार्तिक शु. १४ शके १८८

Sent a wire to Yamutai Tirankar
Had been to Belgaum by 12 noon train to attend the
closing ceremony of the Bharat Sevadal Camp which was
held at Balekundri — a village 10 miles away from
Belgaum. The Collector — Mr. Ramchandran was presiding. S.N.
Ramrao, the G.O.C. of Bharat Sevadal was present. I spoke
for about 25 minutes

The wire that was sent to Yamutai Tirankar, [illegible]

"Letter posted, namaskara here, don't worry, Krishna"

Jagjivan Shenade
S.V. Krishnamoorthy Rao
N.N. Gokhale
Kamud Nanchiwar
P.G. Patel
Pramila Maratha
R.K. Shenade
Bhanu Bajpai
Sh. [illegible]
Mr. [illegible]

Parliament. 0.40
आरती 0.92
आपसे तार 3.4

MANUFACTURERS OF Diesel Oil Engines, Ploughs, Looms, Shaping Machines, Sugar Cane Crushers, Rotary Oil Mills, etc. etc.

Working

NOVEMBER 1958—Wednesday 26

नोव्हेंबर ता. २६ बुधवार, कार्तिक शु. १५ शके १८८०

1958 DEC. 1958

S	M	T	W	T	F	S
–	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	–	–	–

Had been to Ahupdal in the evening
The Pramt of this area came out at about 4.30 P.M.
and said that he was ~~~~ was ready to help us in
~~~~ reception to ~~~~ Shri Sri Prakasa, Governor
of Bombay when he visits our institute on the 17th. The
Pramt and the manager of Prakash bank went to the
P.W.D. Colony to meet the Executive Engineer and his officers.
They all went together to Ahupdal and spent more than one
hour there in studying the needs and necessities of the
villages in order to give them the necessary help to make
Governor's function a success.
We went to the station to meet the highest officers of Mr. Sahay
who were on their inspection trip. We had to go by road
from Ahupdal to the Rly station. Dr. Athalye and Vimal were
left in Ahupdal for their work ~~~~
~~~~ I brought them with Amrutlinga, left them there &
went to the station

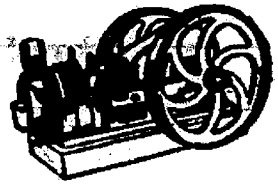

Cooper Engineering Ltd.